SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
KARIN ÖSTENSSON, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-461 14 46
BOSTAD: 018-46 21 21
E-POST: ***karin.ostensson@svf.se***

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: ***anders.lefrell@svf.se***

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: ***christina.arosenius@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: ***amelie.lothigius@svf.se***

Ekonomiassistent
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***birgitta.larsson@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

ledare

Förändringens vind över apoteksmarknaden

OMREGLERINGEN AV apoteksmarknaden håller på som bäst och i dagarna sker försäljningen av två tredjedelar av de befintliga apoteken, samtidigt som ansökningarna om tillstånd att bedriva apoteksverksamhet börjar strömma in. Detta innebär både nya möjligheter och nya utmaningar. Trots lobbande från SVF kommer inte veterinärer att tillåtas bedriva apoteksverksamhet eller ha avgörande inflytande över sådan (en veterinär som avsäger sig förskrivningsrätten kan dock godkännas).

Djurläkemedel kommer egentligen inte att ha behandlats klart av Socialdepartementet förrän senare i höst, men förändringarna har ändå redan börjat. Från och med första juli finns t ex inte priserna med i Fass Vet och när nya aktörer äntrar marknaden kommer priset att variera beroende på vilken apotekskedja som säljer eller levererar läkemedlen.

Alla apoteksaktörer är skyldiga att tillhandahålla djurläkemedel efter beställning. Flera aktörer har också uttryckt särskilt intresse för djurläkemedelsverksamheten, men ännu har inget konkret presenterats.

Listan på djurläkemedel som får säljas fritt (efter ansökan till Läkemedelsverket) är ännu inte klar, men om samma kriterier gäller som för humanläkemedel blir det en kort lista.

Omregleringen medför flera kostnadsökningar. Det ska bli fler apotek, längre öppettider och bättre service. Flera grossister ska lagerhålla och distribuera samma läkemedel parallellt. Nya aktörer kommer sannolikt att vilja ha högre marginaler än Apoteksbolaget har tagit ut. Det kommer också att gå åt resurser till förhandlingar mellan leverantörer, distributörer, apotek och storkunder. Allt detta kostar pengar och frågan är vem som kommer att få betala för kalaset?

Detaljistledet (apoteken) och grossistledet har fram till idag haft låga marginaler och de kommer att få ökade kostnader i och med omregleringen. En inte alltför vågad gissning är därför att det blir läkemedelsbolagen och djurägarna som till slut får betala med lägre lönsamhet och högre priser som följd.

De apotek som säljs nu kommer sannolikt inte att övergå i ny regi förrän i slutet av året och det är först då som det verkliga eldprovet börjar. Kommer övergången att bli smidig eller kommer vi att få dras med en massa barnsjukdomar? Det kan vara bra att ha beredskap för att dela ut många jourdoser.

Det blir spännande att se om det kommer nya lösningar på distribution och försäljning av djurläkemedel. En gissning är att vi får se mer distanshandel.

När det nu blir en fri marknad, ska veterinärkåren ta vara på möjligheten att ställa krav på apoteksleverantörerna och de lokala apoteken. Vi kan informera djurägarna om vilka apotek som har bra lagerhållning, priser och service. Kanske går det att starta ett närmare samarbete med ett apotek som i gengäld kan erbjuda extra god service? Kanske kan apoteket ha en filial hos kliniken? Det goda med omregleringen är att den gör det möjligt att prova nya lösningar som kan vara till nytta för alla parter.

OLOF SKARMAN
ledamot i förbundsstyrelsen

innehåll

ledare av O Skarman

Förändringens vind över apoteksmarknaden 3

reportage av S Fredriksson

Han är nestorn i embryoverksamheten
Kjell Wass 6

vetenskap – granskad artikel

Litteraturstudie
Q-feber på frammarsch av A Detmer 11

månadens epiztel 17

vilken är din diagnos?

– EKG 20
– Svar 53

allmänt

Bättre folkhälsa med sällskapsdjur av J Beck-Friis 23

Funderingar kring ett ståndkärl
märkt "Kvarkmos" av L-E Appelgren 27

Smådjursfall i Agrias skadeprövningsnämnd
av L Gunnarsson 31

Några minuter med
Peter Kallings
inför NKVets symposium i oktober av S Fredriksson 34

Frankrike vill reformera veterinärutbildningen
av S Andersson 35

Stort intresse för förebyggande djurhälsoarbete
bland nötpraktiker av A-L Hegrestad m fl 38

Marint vårmöte med SÄV i Smögen av E Rennerfelt 43

Reseberättelse
Lyon och Brno – med sikte på kött av B Funck 46

ansvarsärende

Överbehandlade hund, sålde medicin
och journalförde inte av J Beck-Friis 49

Kunde inte sätta intravenös kanyl på häst
av J Beck-Friis 51

noterat

- Priser för djurläkemedel försvinner från Fass 20
- Giftig ört för hästar okänd av många 20
- Förslag på nya transportregler för djur 42
- Parasit orsakar utbredd dödlighet hos grönfinkar 54
- Eva Eriksson utreder djurskyddslagstiftningen 54
- McDonalds bojkottar okastrerat griskött 60
- Inga nya fall av bluetongue 60

läkemedel 51

kongresser & kurser 55

kåseri

Ormen av M von Schreeb 61

svensk veterinärlegitimation 62

specialistkompetens 62

Vetpoint

Din leverantör av Digital Röntgen

Kontakta oss 0416-246 60

www.vetpoint.se

Han är nestorn i embryoverksamheten

Kjell Wass

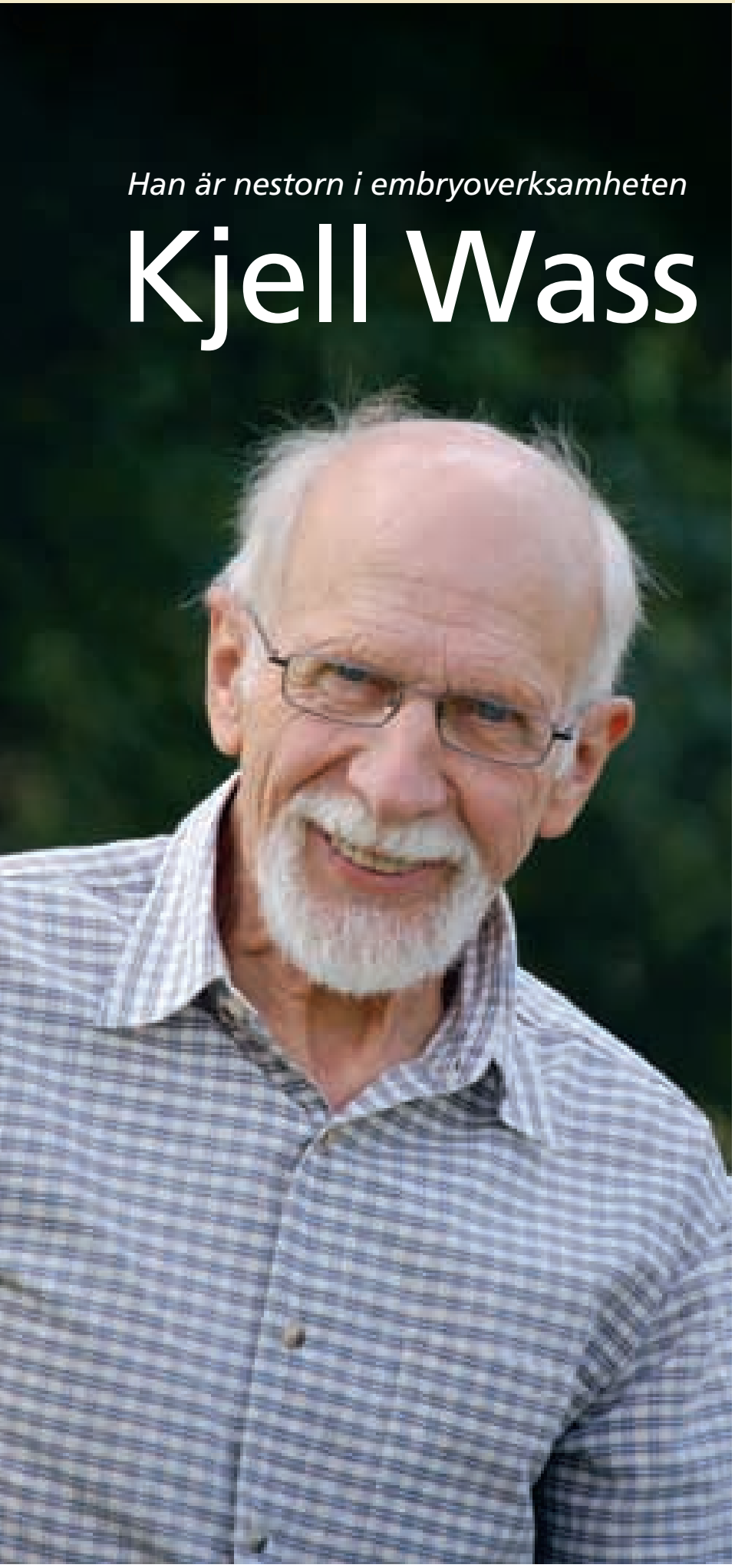

När man börjar med något nytt är allt svart eller vitt. Lyckas man inte med en gång så ”fungerar det inte” enligt en del, medan andra tycker att ”det här kan bli väldigt bra”. Så beskriver Kjell Wass reaktionerna när han började med embryotransfer på kor i slutet av 1980-talet. Vid fyllda 70 bestämde han sig för att det var dags att avrunda verksamheten med motiveringen ”man ska inte behöva släpa mig ut ur ladugården”.

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

SEDAN TIO ÅR tillbaka bor Kjell med sin fru Lena på en gård mitt i mörkaste Småland. Vägbeskrivningen är enkel: ”från stora vägen rakt upp i skogen vid Finnanäs, det är en bra bit, fram till en äng. Där ser du ett rött torp och ett gult hus, då är du framme.”

Två glada taxar och en lika glad labrador möter upp tillsammans med Kjell och Lena.

– Jag har alltid haft taxar. För länge sedan fick jag köpa en hund av Björn von Rosen, som då var en av landets mest framstående taxuppfödare. Han hade två valpar kvar och jag tror att han hade en baktanke med att sälja till en veterinär, berättar Kjell som blev taxarna trogen och engagerade sig i rasklubben som avelsråd.

Förutom paret Wass och hundarna bor också ett tiotal tackor med lamm på gården. För dagen är de utlånade till en granne för att bedriva landskapsvård.

Har det varit självklart från början att du skulle ägna dig åt djur?

– Nej, snarare var jag inställd på att arbeta med genetik i någon form, men läkare och veterinär var alternativen. Efter värnplikten vid K4 i Umeå sökte jag veterinärlinjen och kom in. Då var vi 30 elever varav sex flickor.

Kjell berättar att han knappast var någon plugghäst utan alltid har tragglat sig igenom studierna.

– Jag har alltid varit väldigt noggrann av mig, så det tog lite tid för mig att bli klar med alla tentor, säger Kjell och ler. Fru Lena, som är tandläkare, var klar långt före mig med sina studier.

Men när Lena blev gravid, 1968, var det dags för Kjell att ta examen. De första jobben var som vikarierande distriktsveterinär i Västergötland och Bohuslän. Det var hårda bud, 25–30 sjukresor, mest till kor, på en dag.

– Det blev ungefär 30 minuter för en paresko till exempel. Jag vet att jag hade 15 liggande kor på en dag, berättar Kjell. Det var lärorikt både när det gällde det veterinära arbetet och att förstå djurägarna. Jag minns en bonde i Bohuslän som skulle förklara vad det var för fel på djuret: ”ko e så stur”. Det tog ett tag innan jag begrep vad han menade. Kon var hängig.

– Ett av de stora glädjeämnena i mitt jobb under åren är alla olika människor jag mött runt om i landets ladugårdar, säger Kjell och återger reaktionen hos en riktigt gammaldags odalman när han glädjestrålande berättade att han precis blivit pappa till en dotter. ”De e könstigt, det blir bara skit första gången.”

FAKTA

Kjell Wass är född 1938 i Falköping. Student 1959, veterinär 1968. Har sedan 1969 jobbat med avel, vid Skara Semin, Hallands Semin Falkenberg och Svensk Embryoservice AB. Efter pension 2003 har han arbetat i egen regi.

Gift med **Lena**. Paret har tre barn, två döttrar och en son ”som gått i mammas fotspår och är tandläkare, men haft den goda smaken att gifta sig med en veterinär, Gabriella”.

Numera har Kjell lämnat korna och ägnar sig åt de egna fåren istället.

Taxar är Kjells stora passion och han har under många år varit verksam som avelsråd i rasklubben.

Efter att ha provat på distriktsveterinärjobbet ett tag började Kjell inriktningen på avel 1969. Kjell som kommer från Falköping ville gärna fortsätta att arbeta i Västergötland. Han började på Skara Semin och paret Wass bosatte sig i Skara och blev kvar i nio år.

Under den här perioden jobbade Kjell även i Falkenberg på en tjur- och galtstation. Det fanns mycket att göra i Halland och intresset för nötavel var stort. Seminverksamheten var väl etablerad och fungerade, men vad var nästa åtgärd för att snabba på avelsframstegen? Här och var hade diskussionerna kring embryotransfer (ET) börjat komma igång, men ingen hade egentligen provat på tekniken i Sverige.

– Anders Gustavsson som var vd på Hallands Semin, trodde på idén och vände sig till Kjell: ”ska inte du Kjell börja?” Jag blev självklart intresserad, berättar han.

– Hans Gustafsson, välkänd för alla veterinärer, var då på Svensk Husdjursskötsel i Hållsta. Han hade studerat embryotransfer utomlands och kunde konstatera att Sverige var ett u-land på det här området. Med hjälp av Hans genomförde jag min första embryoöverföring.

Det spred sig snabbt bland uppfödarna i Halland att något nytt var på gång och intresset var stort. De djurintresserade lantbrukarna såg genast vinsten med att kunna få mångdubbel avkomma till den bästa kon. En sådan djurägare fanns på Sannarps Gård och i januari 1987 föddes de två första ET-kalvarna där.

Men det fanns också kritiska röster och de etiska diskussionerna tog fart. Det debatterades livligt, såväl i husdjursföreningarna som i pressen. I Land Lantbruk, våren 1987, kunde man läsa rubriken ”Gen-rep inför stämman” och i ingressen ställer tidningen frågan hur långt man ska gå i användandet av ny teknik i aveln.

– Många som var kritiska blandade ihop genmanipulation och embryoöverföring, berättar Kjell som förklarade så här för Land Lantbruks läsare 1987: ”Med den här tekniken tar vi ifrån kon hennes fria förmåga att fortplanta sig. När vi började med artificiell insemination gjorde vi samma sak med tjuren. Egentligen är detta bara en förlängning av seminverksamheten. Och all avel är ju ett ingrepp i naturen.”

ET-verksamheten blev den nya spjutspetsen i avelsarbetet och fler och fler hörde av sig. Den enskilde lantbrukaren såg genast möjligheten att få alla kalvar undan samma ko och avelsorganisationerna såg vinsten med att snabbare kunna få fram såväl semintjurar som nya tjurmödrar.

Utan en fungerande organisation skulle man inte komma någon vart med den nya tekniken. Ett dotterbolag till dåvarande Hallands Semin bildades, Svensk Embryoservice AB, SEAB. Kjell, som var ”hela” bolaget, reste land och rike runt med siktet inställt på en rikstäckande verksamhet.

– Jag hade med mig frys, mikroskop och övrig utrustning. Ofta stannade jag en vecka på varje ort. Det var ett evigt packande och kånkande och jag kan inte säga att jag blev någon större vän av Luftfartsverket under de här åren, säger Kjell som trots alla varningar fick sin utrustning sönderslagen flera gånger vid lastningen.

Planering är en stor del i framgången vid en överföring och det krävs verkligen att precis all-

ting fungerar. Ibland kunde det dock köra ihop sig ordentligt.

– Vid ett tillfälle hade jag varit hos en lantbrukare i Bollnäs och samlat en hel hög embryon när frysen gick sönder. Djurägaren kände en privatflygare som gick med på att flyga ner mig till Falkenberg i sitt lilla plan. Det visade sig att piloten vägde ungefär 100 kilo, liksom sonen som ville åka med, plus farfar i familjen som också tyckte att det kunde vara en rolig utflykt. Vi tryckte in oss i planet och jag fick ha all tung utrustning i knäet för att planet inte skulle kantra. När vi kom upp i luften frågade piloten ”var ligger Falkenberg…?” Jag tipsade om att följa havsbandet och kika efter E6:an. Vi siktade Morup och kom så småningom fram helskinnade. Jag måste erkänna att jag drog en lättnadens suck när vi på låg höjd hade korsat E6:an med ganska mycket överlast, berättar Kjell.

1987 kom två unika kalvar till världen, nämligen de allra första resultaten av embryotransfer.

Kjells vision om en rikstäckande organisation ägd av såväl djurägare som seminföreningar gick dock inte att genomföra. Kooperationen ville inte ha med några privata intressen. Kjell arbetade vidare i SEAB och i allt större omfattning. I början av 1990-talet nådde verksamheten sin kulmen. Då ”spolade” han ungefär 400 kor årligen.

– Det är ganska många som lärt sig tekniken att lägga in embryon, men att samla och bedöma kvaliteten kräver stor erfarenhet för att resultatet ska bli bra, säger Kjell, och tillägger att det har blivit lite enklare med åren med utrustning som ger mindre volym att studera under mikroskopet.

– Numera behöver man bara titta på en liten bottensats i samlingen, förklarar han.

Även om utrustningen förbättrats har djurhållningen förändrats på ett sätt som försvårat planeringen av en transfer.

Själva poängen med embryoverksamheten, många kalvar undan samma praktmor.

SAXAT

1987 "Det här är ju inte en manipulation på det viset att man förändrar arvsmassan. Jag har rätt många unga kor i besättningen som mjölkar dåligt. Det här ser jag som ett sätt att snabbt höja avkastningen i min besättning."

Djurägare i Land Lantbruk om den etiska diskussionen.

1989 "Hallands Husdjur hade gärna sett sin station i en allsvensk roll, med övriga husdjursföreningar som delägare i ett aktiebolag."

Reportage i ATL om invigningen av landets första embryostation, Gruebäck.

1990 "En ET-kalv blir någonstans mellan 3 000 och 6 000 kronor dyrare än en vanlig kalv. ET ska vara ett exklusivt avelsinstrument på exklusiva djur. Bedrivs det på det sättet kan det bli mycket lönsamt."

Kjell Wass i Land Landbruk med anledning av internationell handel med embryon.

1994 "Vid mötet i Falkenberg uttrycktes oro för att så mycket av den praktiskt inriktade embryoverksamheten i Sverige står och faller med Kjell Wass. En oro som även han själv ansåg befogad. – Det finns idag bara fyra veterinärer som utövar detta rutinmässigt, sade han. Det är viktigt att snart ha ersättare. Därför måste vi satsa på att utbilda fler veterinärer."

Referat ur protokoll från ett möte om embryoverksamhetensframtid med företrädare för Södra Sveriges husdjurs- och avelsföreningar i Falkenberg.

– Under senare tid har besättningarna blivit större och större och de som håller djur har inte tid att ägna sig åt enskilda individer.

Förutom de vinster man kan göra i avelsarbetet, är det god ekonomi att syssla med embryoverksamhet?

– Planeringen för en överföring är lång, det tar en och en halv månad och för själva överföringen får man räkna med en dags arbete, så det är klart att en embryokalv blir några tusenlappar dyrare. Men det finns besättningar som under flera år byggts upp med hjälp av den här tekniken och som ger mycket god avkastning idag.

För veterinärens del då?

– Det är inte speciellt lättförtjänta pengar, men visst går det att få bra ekonomi i det här. För den som är flexibel, det är ett säsongsbetonat arbete, och trivs med att ha nära samarbete med engagerade djurägare är det ett väldigt bra jobb. Han tillägger att det finns nya inslag i avelsarbetet som gör det än mer intressant, till exempel möjligheten att studera de tilltänka avelsdjurens genom.

Enligt veterinär Lotta Andersson, som tog kontakt med veterinärtidningen angående embryoverksamheten, är oron stor hos de svenska uppfödare som satsat på högklassiga djur och som kanske vill handla med embryon inom EU. Det verkar helt enkelt inte finnas någon påläggskalv som kan ta över när nestorn i sammanhanget bestämt att "ingen ska behöva släpa honom ut ur ladugården". ■

ANN DETMER, leg veterinär, VMD*

Litteraturstudie

Q-feber på frammarsch

Publikationer med rapporter om ökad förekomst av Q-feber blir vanligare i både Europa och USA. Utbrott i Danmark, Holland, Frankrike och USA har föranlett omfattande undersökningar avseende förekomst av antikroppar hos produktionsdjur och människor som kommit i kontakt med smittade djur. Författaren sammanfattar läget och manar till ökad vaksamhet även i Sverige.

granskad artikel

Foto: iStockphoto.com/Jan Brons.

Figur 1. *Spridning av Q-feber sker genom inhalation av smittat damm främst från idisslare.*

BAKGRUND

Q-feber är en zoonos av speciellt intresse för veterinärer. Q-feber påvisades 1935 hos slakteriarbetare i Australien (5, 7). Det var innan man kunde påvisa det bakteriella smittämnet *Coxiella burnetii.* Namnet Q-feber kan härledas från det engelska ordet query (fråga eller frågetecken). Q-feber finns över i stort sett hela världen (undantaget Nya Zeeland, Norge och polartrakterna). Spridning sker genom inhalation av smittat damm främst från idisslare (Figur 1), men även fåglar, fästingar och sällskapsdjur kan bära på smittämnet. Via damm kan luftburen smitta spridas med vinden flera kilometer från källan. Smitta har också rapporterats via opastöriserad mjölk (2), även om den smittvägen är omtvistad.

Det bakteriella smittämnet *C burnetii* är en obligat intracellulär sporbildande organism. Den klassificerades först som en *Rickettsia.* Senare studier och genomsekvensering har visat att det snarare är en *Gammaproteobacterium* (ordning *Legionellales*) men med karakteristika gemensamt med bakterier av genus *Rickettsia* (6). *C burnetii* är av det amerikanska smittskyddsinstitutet CDC klassificerat som ett kategori B biologiskt stridsvapenagens beroende på låg infektionsdos (via aerosoler) och hög motståndskraft hos bakterien.

Sjukdomssymtom hos djur är främst aborter och infertilitet. Hos människa ses allt från milda influensaliknande symtom till akut lunginflammation och leverinflammation. Vid kronisk Q-feber är endokardit vanligt. Ungefär hälften av alla infektioner förlöper asymtomatiskt och underdiagnostiken av Q-feber är stor. Särskilda riskgrupper är gravida, personer med nedsatt immunförsvar eller med hjärtklaffsproblem. Infektion under graviditet kan leda till fosterskador inklusive för tidig födsel, låg födelsevikt eller abort, oavsett om modern visar symtom eller inte. Kroniska infektioner förekommer hos cirka 1–5 procent av dem som blir smittade (19).

UTBROTT UNDER SENARE TID

Danmark

Det danska Q-feberutbrottet upptäcktes under en abortutredning i nötkreatursbesättningar på Jylland 2006. Det visade sig i efterhand att redan 2003–2004 innehöll blodprover från nötbesättningar med abortproblem antikroppar mot *C burnetii*. DTU Veterinærinstituttet startade en serologisk undersökning i större ➤

skala av tankmjölksprov och individuella blodprov. Från perioden 2003–2007 har det undersökts blodprov för antikroppar mot *C burnetii* från kor som aborterat. I genomsnitt fanns antikroppar mot bakterien i 20 procent av proven. Under 2007 övergick man till att undersöka tankmjölksprov och av 798 tankmjölksprov från 556 besättningar var 57 procent antikroppspositiva. Under 2008–2009 pågår en undersökning som ska fastställa prevalensen av smittade besättningar i hela Danmark. Hittills vet man att på Bornholm är elva procent av nötbesättningarna smittade och på Ærø 27 procent (på dessa öar har samtliga besättningar undersökts).

Fram till 2005 betraktades Q-feber hos människa som ovanlig i Danmark och Q-feber är inte en anmälningspliktig sjukdom. Efter att fynden av antikroppar mot smittämnet ökat bland nötkreatur har Statens Serum Institut (SSI) undersökt ett ökande antal blodprov från personer som kommit i kontakt med smittade djur. Åren 2006–2007 undersöktes totalt 1 613 personer för Q-feber (167 under 2006 och 1 446 under 2007) (3). Av dessa var elva procent positiva (två procent pågående sjuka och nio procent tidigare sjuka), ytterligare elva procent uppvisade oklara resultat. Eftersom dessa blodprov var riktade (de togs efter att personen varit i kontakt med smittade djur) anser man att den samlade befolkningsprevalensen av antikroppspositiva mot *C burnetii* i Danmark är mindre än elva procent (3). Det kan antas att Q-feber är endemiskt förekommande i Danmark.

Frankrike

Ett stort utbrott av Q-feber grasserade under sommaren 2002 i Chamonixdalen i den franska delen av Alperna med mer än 100 konfirmerade fall (16). Omfattande uppföljande diagnostik har utförts men Q-feber är inte anmälningspliktigt i Frankrike.

USA

Q-feber har varit en anmälningspliktig sjukdom i USA sedan 1999. Antalet fall av Q-feber har ökat från 26 rapporterade fall 2001 till 169 fall 2006 (12). Många fall härrör från militär personal i Irak, men även de rent inhemska fallen utgör en stor andel och antalet personer som serokonverterat utan att visa klinisk sjukdom ännu fler. Under 2006–2007 genomfördes en undersökning av serum från 508 veterinärer (kongressdeltagare) avseende förekomst av antikroppar mot *C burnetii* (ELISA-test) och 113 (22,2 procent) av proven var positiva (18). Riskfaktorer för fynd av antikroppar var ålder (>46 år), kontakt med stillastående vatten, hantering av kor och grisar samt vilda djur.

Tyskland

I Tyskland var antalet registrerade fall av Q-feber under januari till maj 2008 dubbelt så många (170 st) som under samma månader något av åren 2003–2007 (14). Q-feber är en anmälningspliktig sjukdom i Tyskland. Många av dessa fall kan knytas till smittade fårbesättningar. För smittspridningen från vilda djur till får svarar i Tyskland främst fårfästingen *Dermacentor marginatus* (ornate sheep tick) (Figur 2). Denna fästing är inte påvisad i Sverige men *C burnetii* kan finnas hos mer än 40 andra fästingarter inkluderande även den i Sverige vanligast förekommande *Ixodes ricinus* (2, 17) samt den bruna hundfästingen *Rhipicephalus sanguineus*.

Sverige

I Sverige är Q-feber en anmälningspliktig sjukdom hos djur och människa. För människa gäller anmälningsplikten sedan den 1 juli 2004. Det finns ett rapporterat inhemskt fall från 2007 och ett sedan tidigare (1997, Gotland). Data från Smittskyddsinstitutet anger att totalantalet fall hos svenskar under åren 2004–2008 är ett, tre, ett, två respektive sju fall, majoriteten med Kanarieöarna som smittkälla. På djursidan finns endast få svenska fall av Q-feber rapporterade i litteraturen och ännu färre officiellt rapporterade i SVAs zoonosrapporter för åren 2006 och 2007. På SVAs hemsida www.sva.se finns dock beskrivet att man 1993 gjorde en undersökning på får och nöt i Sverige då det påvisades en låg förekomst antikroppar hos tre av 1 001 får och hos tio av 784 nöt. Det går idag att få serologi avseende Q-feber med komplementbindning utfört på SVA, liksom ELISA-test och PCR-undersökning.

Fåruppfödare på Gotland blev i början av 1990-talet undersökta avseende

FOTO: ISTOCKPHOTO.COM

FIGUR 2. *För smittspridningen från vilda djur till får svarar i Tyskland främst fårfästingen* Dermacentor marginatus *(ornate sheep tick).*

FIGUR 3. *Det bedömdes att Q-feber var endemiskt förekommande på Gotland sedan 30 procent av undersökta fåruppfödare på ön befanns ha antikroppar mot* C burnetii.

FOTO: ISTOCKPHOTO.COM

förekomst av antikroppar mot Q-feber. Man fann att 30 procent hade antikroppar mot *C burnetii* jämfört med fem procent hos kontrollpopulationen (1). Det bedömdes då att Q-feber var endemiskt förekommande, i alla fall på Gotland (Figur 3). SVA har nyligen börjat undersöka tankmjölk från nötbesättningar. Under 2008 undersöktes 1 000 tankmjölksprov och i 85 av dessa påvisades antikroppar mot Q-feber. Nu startar en uppföljande undersökning.

Övriga Europa

Holland hade stora utbrott av Q-feber under 2007 och 2008. Antalet smittade personer uppgick i utbrottet 2008 till 1 000. Intensiv getskötsel har sammankopplats med de många sjukdomsfallen hos människa (Figur 4). Under 2009 har ett nytt utbrott av minst samma storlek som det 2008 startat i södra delen av landet (15). I samband med dessa utbrott påbörjades ett flertal forskningsprojekt liksom en vaccinationskampanj för djur.

Från Slovenien har det rapporterats om ett utbrott av Q-feber hos veterinärstudenter (9). I delar av Polen har diagnostik av Q-feber hos får och nöt förekommit sedan 1973 och antikroppar påvisades första gången 1985. Prevalensen hos nöt och får har fluktuerat från fyra procent upp till 26 procent (18). Bakgrundsdata från DG Sanco, EU, fram till 2006 visar en varierande statistik över antalet rapporterade fall av Q-feber där Italien framträder som ett land med många fall i förhållande till antal innevånare (se Tabell 1).

DIAGNOSTIK

Q-feber är en svårdiagnostiserad sjukdom och *C burnetii* ett svårfunnet agens. Bakterien går inte att odla på vanlig agar utan cellkultur krävs, den växer dessutom långsamt varför odling inte är ett diagnostiskt alternativ (13).

Komplementbindningstesten har en dålig sensitivitet och mäter endast antikroppar under senare delen av konvalescensperioden (12), den är alltså mindre brukbar för diagnostik av akut Q-feber.

Numera finns kommersiellt tillgängliga ELISA-test och immunfluorescenstester som är känsligare (12). Även PCR-test har utvecklats (4, 8, 11). Ett kombinerat användande av immunfluorescenstest och PCR kan öka sensitiviteten och rekommenderas vid tidig diagnostik (8).

DISKUSSION

Mycket av framgångsrik diagnostik av svårfunna sjukdomar kan härledas till någon person med specialintresse. Ökningen av antalet diagnostiserade fall av Q-feber kan dock inte enbart härledas till enstaka personers insatser utan måste betecknas som multifaktoriell där all- ➤

FIGUR 4. *Intensiv getskötsel har sammankopplats med de många sjukdomsfallen hos människa i Holland under de senaste åren.*

FOTO: ISTOCKPHOTO.COM

Tabell 1. Antal fall av Q-feber hos människa i Europa, Kanada, USA och Japan under åren 1997–2006, uppdelat landsvis. Källa: Frågeformulär DG SANCO/Eurostat (för de europeiska länderna) fram till 2005 och ECDC (the European Centre for Disease Prevention and Control) från 2006, Public Health Agency of Canada (för Kanada), CDC (för USA) och Infectious Surveillance Center (för Japan). iu = ingen uppgift.

Länder	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Belgien	0	0	0	0	0	iu	1	0	iu	8
Bulgarien	158	191	215	147	57	275	80	267	49	27
Cypern	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	1	0	2
Danmark	0	0	0	0	0	0	0	iu	iu	iu
Estland	0	0	0	0	0	0	0	iu	0	0
Finland	0	1	0	0	1	2	2	3	3	3
Frankrike	70	140	199	135	167	224	242	364	299	iu
Grekland	0	0	0	1	2	2	2	3	1	2
Irland	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	1	10	12
Italien	1 114	913	1 263	799	739	890	858	555	457	iu
Lettland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Litauen	iu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Luxemburg	iu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Malta	iu	iu	0	0	0	0	iu	iu	iu	0
Nederländerna	16	9	6	10	14	14	10	20	5	12
Polen	0	1	0	0	1	0	0	0	59	0
Portugal	iu	iu	12	11	19	15	10	6	6	10
Rumänien	iu	0	0	0	0	0	0	iu	0	0
Slovakien	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Slovenien	5	2	0	0	0	1	0	0	3	3
Spanien	134	190	177	66	105	139	120	97	134	145
Storbritannien	127	117	158	112	76	162	51	39	25	178
Sverige	0	0	0	0	iu	iu	iu	1	3	1
Tjeckien	2	0	1	7	0	0	1	0	1	iu
Tyskland	85	153	273	198	289	192	388	114	416	204
Ungern	3	1	3	0	1	4	3	6	13	12
Österrike	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu
Summa: EUs 27 medlemsländer	**1714**	**1718**	**2307**	**1486**	**1472**	**1920**	**1768**	**1477**	**1484**	**620**
Albanien	0	0	0	0	iu	0	0	0	0	0
Bosnien-Herzegovina	0	125	28	153	19	43	20	41	31	44
Island	0	0	0	0	0	0	0	0	iu	iu
Kroatien	51	26	20	iu	51	23	206	46	40	28
Makedonien	0	iu	1	2	1	iu	3	8	2	4
Montenegro	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	0
Norge	iu	2	2	0	0	0	iu	iu	iu	iu
Schweiz	13	10	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu
Serbien	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	3	46
Turkiet	iu	iu	0	0	0	0	0	0	iu	iu
Japan	iu	iu	12	24	42	47	9	7	8	2
Kanada	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu	iu
USA	0	0	6	21	26	61	71	70	136	169

➤ mänt förbättrade diagnosmetoder, klimatförändringar samt ökad rörlighet bland djur och människor alla sannolikt har haft betydelse. Även i Sverige får förmodas att Q-feber är en underdiagnostiserad sjukdom och det kan rekommenderas att veterinärer med abortproblem i sina besättningar skickar prov för diagnos. Gravida veterinärer bör iaktta försiktighet vid förlossningsarbete på i synnerhet får, get och nöt och kontakt med sjukvården kan rekommenderas för dem som varit i kontakt med smittade besättningar (Figur 5). Detsamma gäller om man tillhör riskgruppen ”predisponerande hjärtsjukdom” eller om man får kliniska symtom som tyder på Q-feber.

För den med ytterligare intresse av Q-feber kan rekommenderas att läsa en översiktsartikel skriven av Nathalie Arricau-Bouvery och Annie Rodolakis (2). Health protection agency i Storbritannien har också skrivit ett informationsblad, med komprimerad information för bönder och andra med djurkontakt, som är tillgängligt på deras hemsida (10).

SAMMANFATTNING

Ett stort antal utbrott av Q-feber har de senaste åren påvisats världen över och det kan konkluderas att Q-feber är endemiskt förekommande i många länder. Det har satts igång ett antal spännande forskningsprojekt för att identifiera orsakerna och för att kartlägga utbredningen. Q-feber tilldrar sig inte ett så stort massmedialt intresse som t ex influensor av olika ursprung. Men ibland kan det vara intressant att fokusera även på mindre dramatiska agens

Foto: iStockphoto.com

Figur 5. *Vid förlossningsarbete på i synnerhet får, get och nöt bör gravida veterinärer iaktta försiktighet.*

som i det dolda har potential att orsaka samhället stora kostnader.

SUMMARY

Q fever on the move

Q fever is a zoonotic disease of special interest for veterinarians as ruminants are the most important vector. Q fever is endemic in many countries. A large number of human cases of Q fever have occurred worldwide the last few years. A number of exciting research projects has started with aim to elucidate the reason and map the occurrence. Q fever is difficult to diagnose but new methods have been developed. It can be assumed that Q fever is underdiagnosed also in Sweden and awareness is recommended when handling herds with increased rate of abortions.

Referenser

1. Akesson A, Macellaro A, Tull P, Williams JC & Norlander L. Epidemiology of Q fever in Sweden. Scand J Infect Dis, 1991, 23, 153–157.
2. Arricau-Bouvery N & Rodolakis A. Is Q fever an emerging or re-emerging zoonosis? Vet Res, 2005, 36, 327–349. www.vetres.org/index.php?option=article&access=standard&Itemid=129&url=/articles/vetres/pdf/2005/03/v4063.pdf
3. Bacci S, Valentiner-Branth P, Mølbak K, Villumsen S & Krogfelt KA. Q-feber 2006–2007. EPI-NYT, 2009, 3.
4. Berri M, Laroucau K & Rodolakis A. The detection of *Coxiella burnetii* from ovine genital swabs, milk and fecal samples by the use of a single touchdown polymerase chain reaction. Vet Microbiol, 2000, 72, 285–293.
5. Burnet F & Freeman M. Experimental studies on the virus of "Q" fever. Med J Aust, 1937, 2, 299–305.
6. Cooke RA. Q fever. Was Edward Derrick's contribution undervalued? Med J Aust, 2008, 189, 660–662.
7. Derrick E. "Q" fever, a new fever entity: clinical features, diagnosis and laboratory investigation. Med J Aust, 1937, 2, 281–299.
8. Fournier PE & Raoult D. Comparison of PCR and serology assays for early diagnosis of acute Q fever. J Clin Microbiol, 2003, 41, 5094–5098.
9. Grilc E, Socan M, Koren N, Ucakar V, Avsic T, Pogacnik M et al. Outbreak of Q fever among a group of high school students in Slovenia, March–April 2007. Euro Surveill, 19 July 2007, 12, 29.
10. Health Protection Agency. Q fever: information for farmers, informationsblad, juni 2009, www.hpa.org.uk/web/HPAwebFile/HPAweb_C/1210834106356
11. Panning M, Kilwinski J, Greiner-Fischer S, Peters M, Kramme S, Frangoulidis D et al. High throughput detection of *Coxiella burnetii* by real-time PCR with internal control system and automated DNA preparation. BMC Microbiol, 2008, 8, 77.
12. Raoult D. Reemergence of Q fever after 11 September 2001. Clin Infect Dis, 2009, 48, 558–559.
13. Raoult D, Vestris G & Enea M. Isolation of 16 strains of *Coxiella burnetii* from patients by using a sensitive centrifugation cell culture system and establishment of the strains in HEL cells. J Clin Microbiol, 1990, 28, 2482–2484.
14. Robert Koch Institut. Q-Fieber: Vermehrtes Auftreten im Frühjahr 2008. Epidemiologisches Bulletin, 2008, 25.
15. Schimmer B, Dijkstra F, Vellema P, Schneeberger PM, Hackert V, ter Schegget R et al. Sustained intensive transmission of Q fever in the south of the Netherlands. Euro Surveill, 2009, 14.
16. Tissot-Dupont H, Vaillant V, Rey S & Raoult D. Role of sex, age, previous valve lesion, and pregnancy in the clinical expression and outcome of Q fever after a large outbreak. Clin Infect Dis, 2007, 44, 232–237.
17. Tylewska-Wierzbanowska S, Kruszewska D, Chmielewski T, Zukowski K & Zabicka J. Ticks as a reservoir of *Borrelia burgdorferi* and *Coxiella burnetii* on Polish terrain. Przegl Epidemiol, 1996, 50, 245–251.
18. Tylewska-Wierzbanowska S, Lewkowicz H, & Wesolowska M. *Coxiella burnetii* infections (Q fever) in animals and humans in Poznan and Leszno districts detected by serodiagnosis. Przegl Epidemiol, 1993, 47, 399–404.
19. Whitney EA, Massung RF, Candee AJ, Ailes EC, Myers LM, Patterson NE et al. Seroepidemiologic and occupational risk survey for *Coxiella burnetii* antibodies among US veterinarians. Clin Infect Dis, 2009, 48, 550–557.

***ANN DETMER,** leg veterinär, VMD, DHI Vand, Miljø og Sundhed, Agern allé 5, DK-2970 Hørsholm, Danmark.

månadens epiztel

Epizteln tar denna gång upp att sällskapsdjur i hushåll drabbade av influensa A/H1N1 kan tas in på djursjukhus och så ett flertal mjältbrandsmisstankar. Epizteln är ett samarbete mellan Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Peo Andersson, SVA.

SÄLLSKAPSDJUR I HUSHÅLL MED A/H1N1 2009

I början av augusti uppstod flera situationer med oro inför veterinärbehandling av sällskapsdjur som vistats i hushåll med humana influensafall. SVAs bedömning är att det är osannolikt att hund och katt smittas av den nya influensan (pandemisk influensa A/H1N1 2009) och att exponerade sällskapsdjur kan hanteras på djursjukhus/djurklinik utan oro. Dock bör den sjuka personen inte åtfölja djuret till kliniken utan en frisk person som inte ålagts några restriktioner från smittskyddsläkare bör komma in med djuret.

Foto: Bengt Ekberg

SVAs bedömning är att det är osannolikt att hund och katt smittas av den nya influensan och att exponerade sällskapsdjur kan hanteras på djursjukhus/djurklinik utan oro.

FLERTAL MISSTANKAR OM MJÄLTBRAND

Under sommaren uppkom ett flertal misstankar om mjältbrand hos lantbruksdjur. Eftersom extrem väderlek är en känd riskfaktor för att frambringa gamla mjältbrandsporer, och juli månad bjöd på mycket kraftig nederbörd med påföljande översvämningar i vissa delar av landet, är det extra viktigt att ha med mjältbrand som differentialdiagnos vid plötsliga dödsfall.

Det första fallet rörde en besättning med 28 får i Småland där tre tackor i varierande ålder dött under en dryg månads tid. Från den senaste av tackorna sipprade mörkrött blod ur munnen när hon hittades död, men detta hade inte noterats för de andra två tackorna. Fåren hade under tiden mellan dödsfallen betat på flera olika beten. Parasitundersökningar i besättningen

genomfördes med negativt resultat. Av anamnesen kunde mjältbrand inte uteslutas och den senast döda tackan togs in till SVA för undersökning där både bakteriologiska och PCR-analyser var negativa med avseende på mjältbrand.

Den andra misstanken kunde avskrivas redan efter en första kontakt med SVAs epizootologisektion men nämns ändå. Det rörde en fyraårig hingst i Västerbottens län som hittats död i hagen utan föreliggande sjukdomssymtom. Eftersom hästen då den hittades var helt likstel och endast sparsamt med ljusrött blod rann ur kroppsöppningar, kunde misstanken avskrivas utan vidare utredning.

Sist väcktes misstanke då en fem månader gammal kvigkalv från en nötbesättning med 17 köttdjur i Västergötland dött efter två dygns sjukdom, trots veterinär insats och antibiotikabehandling. Kalven visade till en början endast något nedsatt allmäntillstånd och svullnad runt vulva, för att senare snabbt bli sämre med hypotermi, kraftigt förstärkta andningsljud, bleka slemhinnor och blodfärgad urin i vulva. Då kalven hittades död hade den blod i slida och analöppning. Vid hämtning till destruktion senare samma dag rann relativt små mängder vinfärgat blod även ur näsa och mun. Viss likstelhet observerades. I anamnesen framkom att betet där djuren gått hade varit något översvämmat. Tyvärr hade djuret redan gått till destruktion då SVAs epizootologisektion kontaktades så ingen provtagning var möjlig. Sannolikheten för mjältbrand bedömdes dock som liten på grund av djurets låga ålder med diande som huvudsakligt födointag, det två dygn långa sjukdomsförloppet samt symtombilden vid den veterinära undersökningen. Inga vidare åtgärder vidtogs därför. ■

■■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

Hill's Pet Nutrition Speaker Tour October, 2009
Professor Jody Lulich

Hill's

Update in managing urinary tract disease in the dog and cat

Please book the following dates in your calendars. Information regarding registration will be mailed to you shortly.

Denmark
Monday, Oct 5th 18:00 - 21:30
Comwell Roskilde, Vestre Kirkevej 12, 4000 Roskilde

Tuesday, Oct 6th 18:00 - 21:30
Munkebjerg Hotel, Munkebjergvej 125, 7100 Vejle

Sweden
Wednesday, Oct 7th 17:30 - 21:00, Läppstiftet, Gothenburg
Thursday, Oct 8th 13:00 - 15:30, Uppsala Sal, Klinikcentrum1:an, SLU
Thursday, Oct. 8th 17:30 - 21:00, Wenner-Gren Center, Sveavägen 166, 113 46 Stockholm

Norway
Friday, Oct 9th 12:00 - 13:00 Oslo University
Friday, Oct 9th 19:00 - 22:00, Hotell Opèra, Oslo

Dr. Jody Lulich earned the DVM degree (cum laude) from Tuskegee University in 1984, and completed an internship (1984-1985), internal medicine residency (1985-1990), and PhD program (1985-1990) at the University of Minnesota where he currently holds the academic rank of professor in the Hills/Osborne Chair of Nephrology and Urology. A diplomate of the American College of Veterinary Internal Medicine certified in internal medicine, Dr. Lulich is a specialist in nephrology and urology, and has earned an international reputation as a clinical investigator and educator in this field. He is the author or co-author of approximately 415 manuscripts, and has also been a prolific clinical investigator having received approximately $US 3,000,000 in funded studies. Among his contributions to veterinary medicine is the technique of voiding urohydropropulsion, a nonsurgical method to remove uroliths from the urinary bladder.

Vilken är din diagnos? – EKG

En nioårig hankatt veterinärundersöktes på grund av nedsatt aptit. Fallet är insänt av Lene von Schack, Haninge Djurklinik, Hermanstorpsvägen 4, 136 48 Haninge. Svaret är skrivet av Anna Tidholm.

Huskatt, hane, nio år

ANAMNES: Ägarna uppgav att katten inte åt normalt, men verkade vara pigg i övrigt.

STATUS: Inga onormala fynd förutom en oregelbunden hjärtrytm med en frekvens på ca 160 slag/minut.

FIGUR 1. *EKG, avledning I, 2 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s.*

SVAR SE SIDAN 53

noterat

Priser för djurläkemedel försvinner från Fass

Från om med 1 juli är det inte längre möjligt att hitta priser för djurläkemedel på Fass.se. Nästa utgåva av Fass Vet (Fass Vet 2010) kommer inte heller att innehålla någon prisinformation.

Anledningen är omregleringen av apoteksmarknaden. Kravet på enhetliga priser i hela landet, som ställdes när Apoteket AB hade monopol, tas bort för vissa läkemedelsgrupper. Priserna på receptläkemedel inom läkemedelsförmånen kommer fortfarande att regleras och vara lika över landet. För receptfria läkemedel, receptläkemedel utanför läkemedelsförmånen och läkemedel för djur finns ingen prisreglering och där kommer priserna att kunna vara olika. Priser kan variera dels mellan olika nya apotekskedjor och dels kan det bli olika priser på olika orter.

Det blir alltså inte möjligt att publicera ett nationellt pris för alla läkemedel på Fass längre. I framtiden får man därför ofta söka prisuppgifter hos respektive apotek.

Läkemedelsindustriföreningen, LIF, konstaterar i ett pressmeddelande den 28 juli att avsaknaden av prisuppgift kommer att orsaka problem för veterinärer och djurägare. LIFs förhoppning är att längre fram hitta ett nytt system för prisinformation på Fass. ■

Giftig ört för hästar okänd av många

Djurskyddsenheten på länsstyrelsen i Skåne fick i början av augusti in en anmälan om växt av en giftig ört i en hästhage, skrev Helsingborgs Dagblad den 10 augusti. Växten heter stånds och är en flerårig ört, med en stjälk som kan bli en meter hög, flikiga blad och skarpt gula blommor som växer i klungor. Örten har spritt sig mer och mer under senare år. Den trivs på mager gräsmark, med mycket sand och grus i.

– Örten är giftig för hästar. Hästar kan till och med dö om de äter av växten. Det är många som inte känner till det, säger djurskyddsinspektör Elin Gullander till Helsingborgs Dagblad.

Växten är lika giftig i färskt som i torkat skick, i hö. Färska stånds smakar beskt och hästar undviker den därför. När växten torkat försvinner den beska smaken och då ökar risken att hästen äter av örten. Stånds innehåller levertoxiska pyrrolizidinalkaloider. Dessa kan orsaka akuta dödsfall och kan ha en inkubationstid på flera månader om hästen ätit hö som innehållit växten. Symtomen är kolikartade och slingerlika, varför de lätt misstolkas. Tar man bort växten bör man bära skyddshandskar. Känsliga hästar som lägger sig på växten kan få brännskador på kroppen. ■

Bättre folkhälsa med sällskapsdjur

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

På initiativ av riksdagsledamöterna Birgitta Ohlsson och Barbro Westerholm, (båda fp), anordnades den 1 juni ett seminarium i riksdagen om sällskapsdjurens betydelse för folkhälsan. Medarrangör var organisationen Manimalis, som passade på att samtidigt presentera sin nya Manimalisrapport.

Sällskapsdjuren är familjemedlemmar i många svenska familjer, men ändå är Sverige ett u-land i att använda djur i vård och omsorg, sade Birgitta Ohlsson.

Att djurens betydelse för folkhälsan väcker stort intresse blev tydligt i riksdagens andrakammarsal den 1 juni, när folkpartiets och Manimalis seminarium ägde rum. Plenisalen var fullsatt, och SVT24 direktsände evenemanget över hela landet.

– Sällskapsdjuren är familjemedlemmar i många svenska familjer, men ändå är Sverige ett u-land i att använda djur i vård och omsorg, sade Birgitta Ohlsson (fp) i sitt inledningsanförande. Hon fick stöd av Barbro Westerholm (fp) som konstaterade att djur ger en ökad social dimension till exempelvis äldreboenden. Allt oftare efterfrågas djurkontakt för att stimulera de boende. Internationellt finns många studier med positiva erfarenheter av såväl hund som katt och till och med höns. Erfarenheter från t ex demensboende visar att patienter som får djurkontakt blir mer rörliga, mindre aggressiva, minskar sitt läkemedelsbehov etc.

I den svenska vårdapparaten finns en inbyggd misstänksamhet mot djur i vården, fortsatte Westerholm. Ofta lyfts arbetsmiljöproblem fram, medan personalen på de vårdinrättningar som använt djur är betydligt positivare. ”Det ordnar vi på plats” är en vanlig kommentar när t ex hundrädsla eller allergi kommer på tal, berättade hon. Även befarade djurskyddsproblem är starkt överdrivna eftersom många av de hundar och katter som används är personalägda. Det finns vidare alltid en ansvarig skötare för djur som tillhör vårdboendet eller patienterna.

MANIMALISRAPPORTEN

Margareta Håkansson är sjukgymnast, doktorand vid Göteborgs universitet och delförfattare av Manimalisrapporten. Hon presenterade fakta och reflektioner från rapporten, som är en sammanställning av aktuell statistik kring sällskapsdjur i Sverige men även sammanfattar aktuell forskning inom ”human–animal bond”.

Djurkontakt är en grundläggande mänsklig rättighet och ett sätt att minska onödig ohälsa, konstaterade hon. I Sverige finns enligt de senaste beräkningarna ca 1,3 miljoner katter, ca 730 000 hundar och knappt 300 000 hästar, fortsatte Margareta Håkansson. Därtill kommer ca 500 000 hushåll som har mindre djur typ gnagare, fåglar eller reptiler. Katt, hund och övriga smådjur omsatte 2008 ca 8,7 miljarder kronor bara i Sverige, varav 2,3 miljarder för veterinärtjänster och djurmediciner. Häst- ➤

Djurkontakt är en grundläggande mänsklig rättighet och ett sätt att minska onödig ohälsa, konstaterade Margareta Håkansson, delförfattare av Manimalisrapporten.

sektorns omsättning samma år låg på imponerande 45 miljarder kronor.

Folkhälsoinstitutet släppte 2008 en rapport där man bland annat konstaterar att för unga kvinnor är djur särskilt hälsofrämjande, berättade Håkansson. Epidemiologiska studier från andra länder visar dessutom att hundägare har mer aktiv livsstil, bättre hälsotillstånd, lägre medicinkonsumtion och söker läkare mindre ofta än icke hundägare. Hundar motiverar också till motion vid behandlingsprogram mot fetma och övervikt. Sällskapsdjur är över huvud taget ofta motiverande faktorer till aktivitet och träning för människor som saknar egen motivation för hälsobeteende, sade hon.

VETENSKAPLIGA STUDIER

Seminariet gav många exempel på framgångsrik användning av djur inom vård och omsorg. Från Tyskland kom Marietta Schulz, docent i psykomotorisk rörelseterapi och numera lärare i ridterapi för autistiska barn. Barn bygger upp relationer genom tillit till sin ”kompis”, som i detta fall är hästen. De autistiska barnen lär sig genom en icke-verbal dialog. De samlar inre bilder av djurets beteenden som kopplas till den egna situationen. Ridterapin blir på det sättet ett mycket användbart verktyg för inlärning hos barn med autism, sade hon. Samtidigt är det viktigt att välja rätt hästar, som är lugna och tål de ljud autistiska personer avger, fastslog Schulz. Men ridpassen kan bli terapi för hästen också, om den annars skulle ha varit inaktiv.

Dennis Turner, ordförande för organisationen IAHAIO (International Association of Human-Animal Interaction Organizations) och professor vid Azabu-universitetet i Japan, sammanfattade den internationella forskningen om hälsoeffekter av att umgås med sällskapsdjur. Mycket finns idag dokumenterat inom detta område, men den svenska forskningen lyser med sin frånvaro. En som ändå tittat på dessa samband är Kerstin Uvnäs-Moberg, professor i djurfysiologi vid SLU. När hon studerade

Utökat sortiment

SVK Röntgenteknik utökar sitt sortiment med nya digitala förnuftiga lösningar i alla prisklasser för en bättre ekonomi för veterinärer.

Vi har specialiserat oss på röntgen och röntgentillbehör. Om- eller nybyggnad av röntgenrum har vi iordningställt åt kunder i många år.

I vårt omfattande sortiment finner du både analoga och digitala systemlösningar. Miljövänlig kemi och film. Tillbehör för både analog och digital bildbehandling till exempel raster, kassetter, film och filmmärkare.

Service, support och utbildning till vårt sortiment står vi alltid tillhands med.

På vår webbsida **www.svk-xray.com** hittar du mer information om våra produkter. Under rubriken ”Digitala System” hittar du flera förslag på digitala lösningar.

SVK RÖNTGENTEKNIK

Din Expert för Avancerad Röntgen

www.svk-xray.com info@svk-xray.com
Tel 08-96 85 00 Fax 08-96 70 00

Röntgenapparater • Analoga och Digitala Framkallningsmaskiner • Digitala system • Undersökningsbord • Film • Kemi • Kassetter • Service • Utbildning med kursverksamhet • Röntgentillbehör

Bland övriga föredrag märkets Margareta Pantzar, ordförande för Svenska Service- och Signalhundsförbundet. Tillsammans med sin servicehund Maxi berättade hon om hur hundar kan öka livskvaliteten för personer med funktionshinder.

mekanismerna bakom djur i vården såg hon att man får samma fysiologiska effekt vid djurkontakt som vid massage, nämligen frisättning av oxytocin. Oxytocinet spelar en central roll för den lugnande effekt som ses vid t ex digivning, men har även en mängd andra positiva egenskaper. Så sänker det t ex puls och blodtryck, minskar smärta, stimulerar läkning och tillväxt, ökar välbefinnande och minskar stress, minskar rädsla och ökar social interaktion. Och i samspelet mellan djur och människa får båda parterna samma positiva oxytocinpåslag vid kontakt med varandra.

FÖRSMAK AV IAHAIO-KONFERENSEN

Seminariet bjöd på flera andra tankeväckande föredrag, och den intresserade kan se dem alla på svtplay.se under avdelningen ”24 direkt” och rubriken ”Bättre folkhälsa med sällskapsdjur”.

Hela arrangemanget var dock bara en försmak av den stora internationella IAHAIO-konferens som anordnas i Stockholm 2010. Den 1–4 juli nästa år samlas världseliten inom ”human–animal bond” för att utbyta erfarenheter och forskningsresultat, och värd är svenska Manimalis under ledning av veterinär Ulla Björnehammar. Hon välkomnade alla intresserade till evenemanget och upprepade att det är en mänsklig rättighet att de människor som vill och kan ska få ha kontakt med djur. Det ska inte ske på bekostnad av djuren och inte på bekostnad av människor som inte kan umgås med djur, utan genom att vi får ett samhälle där djur och människor kan fungera sida vid sida, underströk hon.

SVT lär få anledning att återkomma till IAHAIO-konferensen, som kanske kan minska Sveriges u-landsstatus beträffande kunskap om interaktion mellan djur och människor. ■

Spara tid och pengar
med välslipade verktyg!
Slipning saxar och skär 70:-

Oster A5 & skär - 1392:-
Köp nu! Bonus värda 205:-

Ange annons!

www.lyckliga.nu
Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254, 263 91 Höganäs
042-722 83

Funderingar kring ett ståndkärl märkt ”Kvarkmos”

LARS-ERIK APPELGREN, professor emeritus*

Innehållet i ett historiskt ståndkärl för veterinärmedicinskt bruk har inspirerat författaren till en granskning av preparatets beståndsdelar och hur det var tänkt att användas. Namnet ”Electuar. pro pecorib.” eller ”Mos för boskap” är missvisande, då blandningen var avsedd mot kvarka hos häst. Frågan är om ingredienserna gjorde mer skada än nytta på djuren.

Detta är meddelande nr 117 från Rådet för veterinärhistorisk och biografisk forskning.

Det aktuella ståndkärlet (Figur 1), som ursprungligen kommer från apoteket Enhörningen i Stockholm, har överlämnats som gåva till författaren från apotekare och Farm Dr hc, Stig Ekström, verksam vid Medicinhistoriska museet i Uppsala. Ett kärl med samma märkning finns också på Veterinärhistoriska museet i Skara (acc nr 02497.000: ”Ståndkärl av brunt glas med lock av samma material (tom).” Etikettens text kan översättas enligt följande: Electuar. (= *electuarium*) = mos, *pro* = för, pecorib. (= *pecoribus*) = boskap. Alltså helt enkelt ”Mos för boskap”.

FANNS MED I APOTEKSBLANDNINGAR 1937

I ”Samling av *benämningar* vilka må jämlikt § 10 i apoteksvarustadgan åsättas apoteksvara för angivande av dess art och sammansättning” från 1937 kan man hitta den komposition som var aktuell för innehållet i det avbildade kärlet (Tabell 1).

Det är ganska förvånande att boskapsteriak eller kvarkmos med den aktuella sammansättningen fanns kvar så sent som 1937 i gångbara blandningar från apoteken i Sverige. Att sådana blandningar var vanliga under 1700-talets senare del och långt in på 1800-talet visar samtida veterinärmedicinska handböcker.

HERNQUISTS REKOMMENDATIONER VID QUARKA

Det är inte förvånande att Hernquists *Sjukdomslära* (1) från senare delen av 1700-talet tar upp flera av de aktuella ingredienserna i behandlingsförslagen för ”Quarka”. Han nämner som botemedel för kvarka följande ingredienser som ingår i det aktuella kvarkmoset: svavelantimon, dyvelsträck, enbärsmos, anisolja och kamfer.

I den strax efter Hernquists död publicerade första svenska veterinärfarmakopén, *Pharmacopoea veterinaria,* från 1809 (3) finns såväl ”Spitsglas, Rå spits- ➤

FIGUR 1. *Ståndkärl från apoteket Enhörningen i Stockholm.*

Tabell 1. SAMMANSÄTTNING AV ”ELECTUARIUM PRO PECORIBUS, BOSKAPSTERIAK, KVARKMOS” ENLIGT BESKRIVNING FRÅN 1937 AV GÅNGBARA BLANDNINGAR FRÅN APOTEKEN I SVERIGE. TERIAK ÄR URSPRUNGLIGEN MEDEL MOT GIFTIGA DJURS BETT, SENARE ETT SLAGS ”UNIVERSALMEDEL” MED MÅNGA OLIKA KOMPOSITIONER.

Latinskt namn	Svensk översättning	Antal delar
Aetheroleum anisi	Anisolja	1 del
Asa foetida (pulver nr 20)	Dyvelsträck	1 del
Camphora (pulver)	Kamfer	1 del
Sulfur sublimatum	Svavelblomma	5 delar
Stibii trisulfidum	Antimontrisulfid (spetsglans)	6 delar
Kalii nitras (pulver nr 20)	Kaliumnitrat (= salpeter)	8 delar
Fructus juniperi (pulver nr 20)	Enbär	25 delar
Semen foeni graeci (pulver nr 20)	Bockhornsfrö	20 delar
Glycerinum	Glycerin	15 delar
Syrupus sacchari	Sockersirap	18 delar
Blandas		

glas" *(Antimonum crudum)* som "Spetsglas lefwer" *(Hepar Antimonii)* upptagna, båda med indikationen kvarka. Doseringen anges till en respektive två lod till häst. Ett lod enligt svensk medicinalvikt 1668–1863 är 14,83 gram. Monografin för "Spitsglas" nämner även "springorms"-behandling.

VETERINÄRINSTITUTETS REKOMMENDATIONER

Lärarna vid Veterinärinstitutet utvecklade Hernquists rekommendationer mot kvarka. 60 år senare (1868) finns följande skrivet i Lundbergs Beskrifvning öfver Husdjurens Sjukdomar:

"För den godartade quarkan är ingen annan behandling af nöden, än att de sjuke hållas inne i varmt stall, wäl betäckas, och om håren äro stripiga, 1–2 gånger om dagen frotteras med halmwiskor, att de answällda körtlarna hållas warma derigenom att fårskinn, yllelappar eller blånor ombindas och att djuren få litet kräksalt eller spetsglans om hostan är hård, sträf och smärtsam..." I en fotnot konstaterar författaren: "S k quarkpulver, som från apoteken utan recept försäljes, är oftast af intet wärde" (9).

Men spetsglansen (Figur 2) eller antimontrisulfid och enbär fanns alltså fortfarande kvar i professor Lundbergs terapiförslag. I de i boken särskilt beskrivna recepten för kvarka, återfinns bara enbär. Nytillkomna ingredienser är kräksalt (som också är en antimonförening), arsenik, rävkaka och kalmus.

Knappt 30 år senare (1892) anges följande om kvarka i *Praktisk handbok i husdjurens sjukdomar* av Vennerholm & Svensson (12): "Vid ett normalt förlopp af sjukdomen, utan komplikationer, ligger största vikt på, att djuren få frisk luft utan drag, lättsmält foder... Medikamenter böra ej ingifvas. S k kvarkpulver göra ingen nytta, men göra säkert skada, om de på grund av hästens svårighet att svälja komma i lungorna". Vennerholm och Svenssson spetsar till den tidigare av Lundberg utfärdade varningen för kvarkpulver med att påpeka att ingivningen kan medföra risk för aspirationspneumoni och slår fast att "Medikamenter böra ej ingifvas" (12).

PRAKTISERANDE VETERINÄRERS SYN

I en bok från 1917, skriven av bland annat en generalstabs- och en distriktsveterinär, diskuteras öppnandet av kvarkabscesserna (Figur 3). Men författarna ger också – trots lärarnas på Veterinärinstitutet rekommendationer – följande råd för behandling vid kvarka: "Det i luftvägarna samlade slemmet löses medelst följande blandning, varav 3 gånger dagligen en matsked strös på fodret: 120 gram koksalt, 50 gram lakritspulver, 50 gram antimon, 40 gram pulveriserad fenkol och 40 gram pulveriserad altearot" (6). Antimon vid kvarka tycks leva kvar.

FIGUR 2. *Spetsglans från mineralsamlingen i Västergötlands museum, Skara.*

VEM BEHANDLADE KVARKA MED ANTIMON?

Var det bara kvacksalvare eller djurägare som köpte kvarkmoset på apoteken på 1930-talet? Förskrev även veterinärer det aktuella kvarkmoset, som innehöll de dubiösa ingredienser *(Asa foetida* och antimonsalter) som sedan länge förkastats av lärarna på Veterinärinstitutet?

1927 skriver Lindgren (8) "numera brukas spetsglans (antimontrisulfid) endast i några gamla kvarkpulver och i huskurer, i synnerhet mot sjukdomar hos svin. Preparerad, dvs fint pulveriserad och slammad animontrisulfid... användes däremot fortfarande vid den veterinära sjukdomsbehandlingen".

I Tyskland tycks antimon också finnas kvar för behandling av kvarka vid den här tiden. I en "farmaceutisk djurhandbok" från 1931 (10) finns ett recept som rekommenderas för kvarka (= tyska "Druse") där fyra av ingredienserna (inklusive antimon) är gemensamma med den svenska beredningen från 1937. Det tyska receptet är en pulverblandning, medan det för den svenska beredningen är fråga om ett mos.

DAGENS BEHANDLING AV KVARKA

Om kvarka ska behandlas i dag är det endast aktuellt med antimikrobiella medel, som har effekt mot *Streptococcus equi*. Att behandling anses kunna vara aktuell framgår indirekt av ett upprop från SVA, "Kvarka hos häst – ny provtagningsstudie" (7). Där ställs bland annat följande krav på hästar som ska delta i studien: "Ej behandlade med antibiotika före provtagningstillfället. Efter provtagningen kan hästen behandlas med antibiotika om behandlande veterinär skulle förorda detta."

BOSKAPSTERIAK

Att det ursprungliga namnet också var Boskapsmos eller ”Boskapsteriak” är förbryllande. Var det avsett att användas som ett ”universalmedel” för boskap när man inte visste riktigt vad man behandlade?

I en översättning av en tysk lärobok av Greve från 1819 förekommer olika antimonföreningar med beskrivningar om deras användning på nötkreatur (2). Där beskrivs bland annat hur spetsglans kan användas för att befrämja matlusten, öka träckens avgång och utdunstningen. Hallgren (4) skriver 1934 i en artikel att ”Detta är alltså Sven Samuelssons hästpulver (hade antimon och dyvelsträck som gemensamma ingredienser med det nu aktuella Boskapsmoset, författarens anmärkning) som av djurägare och kvacksalvare alltjämt används vid de mest skilda slag av åkommor. Mest torde det användas som s k kvarkpulver eller vid digestionsrubbningar hos de större husdjuren. Även som mjölkdrivande medel har jag hört det nämnas. Och formeln härstammar i rätt nedstigande led från en på 1700-talet levande kvacksalvare – ett gott exempel på den konservatism, som är ett utmärkande drag i folkmedicin.”

Det är inte osannolikt att sådan folkmedicinsk konservatism kan appliceras på användningen av kvark- eller boskapsmos. Kanske kände också vissa veterinärer trycket att ”göra någonting” och därför inte avrådde från användning av kvarkmos eller kvarkpulver. Kanske kände de sig t o m tvingade att skriva ut det. Att det finns mystik kring sådana förskrivningar kommenterar Hallgren (4) beträffande Samuelsson hästpulver: ”...att allmänheten ibland ... begär ... det ädla hästepulvret ’med fräs på’. Varmed förstås att apotekaren vid expedierandet slår några droppar ammoniak i påsen.”

FIGUR 3. *Öppnande av strupgångssvulst vid kvarka (6).*

AVSLUTANDE KOMMENTAR

Det är svårt att spekulera över om djuren tillfogades reell skada med de toxiska ingredienserna antimontrisulfid och salpeter, eftersom någon uppgift om doseringen av det svenska kvarkmoset inte anges. Den tyska pulverblandningen skulle knappast ge akuta antimonförgiftningssymtom i den anvisade doseringen. Dock räcker den föreslagna tyska blandningen till ca 24 dagars behandling, varför en risk för en upplagring av antimon i kroppen skulle ha kunnat vara en realitet och därmed risk för förgiftning. Antimonföreningar i samband ➤

Sorbact® gel

NYHET!

Fuktig nyhet för torra sår!

I **Sorbact gel** har vi kombinerat Sorbact´s unika bakterie- och svampbindande egenskaper med en hydrogel. **Sorbact gel** finns i 2 storlekar 7,5x7,5 och 7,5x15 cm.

Finns att köpa hos din grossist!

Sorbact för alla sår

Sorbact är effektivt vid alla typer av sår och svampinfektioner, vare sig man vill rensa upp eller minska risken för infektion. Med Sorbact finns ingen risk för resistensutveckling eller negativa miljöeffekter. Sortimentet består av kompress, tamponad, rundtork, gelkompress samt absorptions- och filmförband. Hela sortimentet är tillgängligt via era grossister. Kontakta oss för mer information! pharma@abigo.se

abigo

ABIGO Medical AB, Ekonomivägen 5, 436 33 ASKIM
Tel 031-748 49 50 • Fax 031-68 39 51 • www.abigo.se

➤ med kvarka måste anses högst dubiöst. Däremot har det använts för avmaskning, något som bland annat såväl Hernquist som Viborg i Köpenhamn beskrivit. Den förre i t ex Zoopharmacologia (5) där han beskriver ett antimoninnehållande kvarkpulver enligt Apelgard *(Pulvis equrom Apelgardi)* och ger kommentaren ”Äfwen mot matskar...”. Viborg har iakttagit att antimon i olika former fördriver inälvsparasiter i sina försök att titrera lämpliga doser för olika antimonföreningar (13).

Kunskapen om antimonets antiparasitära effekt tillämpas numera vid behandling av leishmanios. Antimon har då kopplats till organiska föreningar som meglumin och natriumglukonat (11).

TACK

Ett stort tack till Stiftelsen Gösta Björkmans fond, Veterinärhistoriska museet i Skara, för ekonomiskt bidrag.

Referenser

1. Dyrendahl I. Peter Hernquists sjukdomslära – husdjurens inre sjukdomar. En handskrift om 1700-talsmedicin vid Veterinärinrättningen i Skara. Stockholm, Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien, 1996, 309 sid.
2. Dyrendahl I & Jönsson G. Observationer rörande Hornboskapen. Om läkemedel och symptomatologi. Veterinärhistoriska museet i Skara, 2001, Medd Nr 43.
3. Florman AH. Pharmacopoea veterinaria eller Handbok för häst- och boskapsläkare. Lund, Joh Lundblads förl, 1809.
4. Hallgren W. ”Hästebotaren” Sven Samuelsson och ”det ädla hästepulvret”. Svenska Distriktsveterinärföreningen, 1909–1934, Tranås, 34–43.
5. Hernquist P. Zoopharmacologia. Manuskript HS059. (1803–1805?) Hernquistbiblioteket, Skara, Sverige, 210 sid.
6. Lampe KG, Schwartz A & Seyffert A. Veterinären. Boken om våra husdjur. Illustrerad läkekonst. Stockholm, Nordiska Bokförlaget, 1917.
7. Lindahl S. Kvarka hos häst – provtagningsstudie. Upprop från SVA, nov 2008.
8. Lindgren J. Läkemedelsnamn, ordförklaringar och historik. Lund, Berlingska, 1927.
9. Lundberg F. Beskrifning öfwer Husdjurens sjukdomar. Stockholm, GM Thimgen, 1868.
10. Otto FA & Haefelin H. Pharmazeutisches Tier-Manual. Berlin, Springer, 1931.
11. Simeonidis A. Leishmanios hos hund. Svensk VetTidn, 2009, 61, 1, 11–18.
12. Vennerholm J & Svensson J. Praktisk handbok i husdjurens sjukdomar, Stockholm, Looström & Komp:s förl, 1892.
13. Viborg E. Om spydsglands-midlernes Virkning hos Huusdyrene, Veterinair-Selskabets Skrifter, Første del. Kiöbenhavn, Tryckt og forlagt af Andreas Seidelin, 1808.

***LARS-ERIK APPELGREN,** professor emeritus, Biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, Avd f patologi, farmakologi och toxikologi, SLU, Box 7070, 750 07 Uppsala.

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain.

MARKNADSFÖRS AV
NORDVACC AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel:08-449 46 50.
Fax:08-449 46 56
E-mail:vet@nordvacc.se
Hemsida:www.nordvacc.se

NORDVACC

Smådjursfall i Agrias skade-prövningsnämnd

LOTTA GUNNARSSON, leg veterinär, specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, VMD*

I åtta tidigare nummer (13/01, 1/02, 13/03, 15/04, 1/06, 11/06, 8–9/07 och 11/08) av Svensk Veterinärtidning har Agria dels redogjort för vilka uppgifter Agrias skadeprövningsnämnd har och hur den är sammansatt, dels återgett totalt 28 av de ärenden som behandlats av nämnden. Här beskrivs ytterligare fyra fall som kan vara av intresse för smådjurspraktiserande veterinärer.

INLEDNING

Agrias skadeprövningsnämnd brukar sammanträda tre till fyra gånger per år. Skadeprövningsnämnden smådjur består av en ordförande som ska vara en utomstående jurist med domarerfarenhet, två ledamöter från Svenska Kennelklubben, två ledamöter från Länsförsäkringsbolagens förening varav en från Agria Djurförsäkring, en ledamot vardera från Sveriges Veterinärförbund och Svenska Jägareförbundet samt en från SVERAK. Agrias veterinärer är också närvarande när nämnden sammanträder, men de har ingen rösträtt.

Agria Djurförsäkring reglerade cirka 165 000 smådjursskador under 2008, av dem behandlades 35 i skadeprövningsnämnden. Nämnden avgjorde åtta av dessa fall till försäkringstagarens fördel. I de övriga 27 fallen bedömde nämnden att Agrias skadereglering var korrekt utförd enligt gällande försäkringsvillkor.

Under första kvartalet av 2009 har skadeprövningsnämnden behandlat åtta smådjursskador. I samtliga fall har ledamöterna gjort samma bedömning som Agria.

Försäkringstagarnas missnöje med Agrias bedömning beror ofta på okunskap om villkoren. Det är alltid försäkringstagarens ansvar att sätta sig in i villkoren för det egna djurets försäkring, men veterinären kan vara till stor hjälp genom att uppmana djurägaren att kontrollera hur försäkringsbolaget ställer sig till ersättningsfrågan vid olika typer av ingrepp innan större kostnader uppstår. Förhoppningsvis bidrar följande fyra fall till att klargöra några av Agrias villkor och på så sätt minska risken för missförstånd. Villkoren i sin helhet finns publicerade på Agrias hemsida (www.agria.se).

Foto: Suzanne Fredriksson

Veterinären kan vara till stor hjälp genom att uppmana djurägaren att kontrollera hur försäkringsbolaget ställer sig till ersättningsfrågan vid olika typer av ingrepp innan större kostnader uppstår.

FALLBESKRIVNING, FALL 1

Bakgrund

Ärendet gäller en tik som haft veterinärvårdsförsäkring hos Agria sedan drygt två månaders ålder. När hunden var nästan tre år inkom en begäran om direktreglering till Agria. Av journalen framgick att tiken hade besvär med utdragna skendräktigheter och att djurägaren av den anledningen ville låta kastrera hunden. Tiken hade haft tre löpperioder och för varje gång hade skendräktigheterna blivit alltmer uttalade. Djurägaren hade fått Galastop vet utskrivet av veterinär och behandlat hunden med successivt allt högre doser. Emellertid tyckte djurägaren inte att behandlingen gav ett tillräckligt bra resultat.

Agrias bedömning

Agria avvisade begäran om ersättning för kastrationen. Enligt villkoren ersätts kastration av tik endast vid vissa specifi- ➤

cerade sjukdomar eller skador. Eftersom skendräktighet inte hör till de angivna tillstånden ersätts inte kostnaderna för operationen. Djurägaren var inte nöjd med Agrias beslut utan ville att ärendet skulle prövas av skadeprövningsnämnden.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Skadeprövningsnämnden fann att Agria hade haft fullt stöd i försäkringsvillkoren att inte ersätta operationskostnaderna.

Agrias kommentar

Enligt de försäkringsvillkor som gäller från och med första april 2009 ersätts kastration av tik vid diabetes eller akromegali, livmodersjukdomar med kliniska symtom, förlossningsskador, vaginalprolaps, tumörer i vagina eller äggstockar. Förutom vid dessa sjukdomar kan det finnas en mängd andra orsaker, exempelvis besvärliga skendräktigheter, till att veterinären bedömer att det är lämpligt att låta kastrera en tik. I dessa fall ersätter emellertid inte försäkringen de kostnader som uppstår utan djurägaren får bekosta detta själv.

FALLBESKRIVNING, FALL 2

Bakgrund

Fallet rör en raskatt som förlorat sin användbarhet som avelsdjur på grund av ett medfött hjärtfel. Uppfödaren hade behållit kattungen med avsikt att använda den i avel. Hon lät veterinärbesiktiga ungen vid drygt elva veckors ålder. Vid den undersökningen upptäcktes inget onormalt. Knappt ett år senare, i samband med en rutinundersökning, upptäcktes att katten hade en förmakssep-tumdefekt. Katten hade inga kliniska symtom på hjärtsjukdom, men uppfödaren fick givetvis rådet av veterinären att inte låta den gå i avel. Eftersom uppfödaren hade tecknat en avelsförsäkring begärde hon ersättning för katthonans förlorade avelsvärde.

Agrias bedömning

Agria avvisade försäkringstagarens anspråk på ersättning från Agria Avel Honkatt. Enligt villkoren från första april 2009 kan man få ersättning för förlorat avelsvärde på grund av avelshygieniska skäl om något av nedanstående villkor är uppfyllt:

– Kattens sjukdom eller defekt även är konstaterad hos helsyskon eller föräldradjuren.

– Kattens avkomma i minst två fall i olika kullar och efter parning med olika katter har fått samma konstaterade ärftliga sjukdom eller defekt.

– Kattens sjukdom är ett frekvent och väldokumenterat problem inom berörd ras i Norden.

I det aktuella fallet uppfylldes inget av dessa villkor.

Foto: Eivor Rasehorn

Ägaren till en raskatt som förlorat sin användbarhet som avelsdjur på grund av ett medfött hjärtfel ville ha ersättning för katthonans förlorade avelsvärde. Arkivbild.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Skadeprövningsnämnden gjorde samma bedömning som Agria och menade att villkoren för ersättning inte var uppfyllda.

Agrias kommentar

Detta fall illustrerar tydligt att det finns många tillfällen när det är klart olämpligt att använda ett speciellt djur i avel, men där villkoren för att försäkringstagaren ska kunna få ersättning för djurets förlorade avelsvärde ändå inte uppfylls. Det innebär inte att Agria menar att djuret ska gå i avel utan endast att man inte kan få ersättning i alla de fall ett djur är olämpligt som avelsdjur. I sammanhanget kan det vara aktuellt att påminna om Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt som innehåller bestämmelser vad gäller avel.

FALLBESKRIVNING, FALL 3

Bakgrund

Ärendet gäller en kattunge som, då den var fem veckor och en dag gammal, undersöktes av veterinär på grund av hälta på ett bakben. Djurägaren gjorde anspråk på ersättning från den avelsförsäkring som fanns för kattungens mamma. Den aktuella försäkringen, Agria Avel Honkatt, innefattar ett skydd för den försäkrade kattans ungar. Skyddet innebär att man kan få ersättning för kostnader som uppstår när en veterinär behandlar kattungar som är mellan fem och femton veckor gamla under förutsättning att ungen ännu inte har levererats till ny ägare. Försäkringen ersätter inte kostnader för sjukdomar och skador som funnits före fem veckors ålder.

I journalen hade veterinären skrivit att katten blivit akut halt på höger bakben under natten till dagen innan besöket. Katten var ohalt då djurägaren gick och la sig men halt nästföljande morgon. Ingen visste vad som skett under natten. Vid undersökningen konstaterades att katten var svullen över tarsus och lite blåfärgad i huden medialt över tarsus.

Röntgenundersökning av det aktuella området var utan anmärkning och djurägaren fick rådet att åka hem med kattungen och försöka hålla den i vila. Katten blev helt återställd utan ytterligare åtgärder.

Agrias bedömning

Agria avvisade skadan med motivering att det inte är klart att katten skadade sig efter det att den fyllt fem veckor utan det kunde lika gärna ha skett före midnatt den aktuella natten, det vill säga innan det att kattungen blev fem veckor och försäkringen trädde ikraft.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Skadeprövningsnämnden ansåg att det var mera sannolikt att kattungen hade skadat sig efter det att den blivit fem veckor än innan dess. Därför rekommenderade skadeprövningsnämnden att Agria skulle ersätta veterinärvårdskostnaderna.

Agrias kommentar

Ibland kan det vara svårt att bedöma vad som är rätt och fel när det gäller ersättningsfrågor. Huvudansvaret för att bevisa att en skada omfattas av försäkringen ligger på försäkringstagaren. Denna ska göra det mera sannolikt att skadan omfattas av försäkringen än tvärtom. Till sist blir det ändå en bedömningsfråga och ett avvägande av vad som är mest sannolikt. I ovanstående ärende gjorde skadeprövningsnämnden en annan bedömning än Agria.

FALLBESKRIVNING, FALL 4

Bakgrund

Fallet gäller två raskatter som avlivades vid samma tillfälle. Den ena katten var då drygt sex månader gammal och den andra drygt tre år. Båda katterna var livförsäkrade hos Agria sedan cirka tre månaders ålder. Försäkringstagaren lät avliva bägge katterna vid samma tillfälle och de skickades för obduktion.

Av journalen framgick att den yngre katten hade haft diarré i cirka en månad. I journalen stod också att ett kullsyskon till den yngre katten hade avlivats tidigare och att obduktion visade att den katten hade FIP. I den äldre kattens journal stod det att han hade haft diarré cirka en månad. Vid klinisk undersökning var bägge katterna utan anmärkning. Djurägaren hade beställt tid för avlivning och avböjde veterinärens förslag om utredning av tarmproblemen. Efter det att obduktionssvaren för de två katterna var klara sände ägaren in ansökan om liversättning till Agria. Vid obduktionerna påvisades inga förändringar som tydde på FIP hos någon av katterna. Däremot fanns det tecken på kronisk inflammatorisk reaktion i grovtarmen hos bägge två.

FOTO: MARK HAYES

Försäkringsbolaget avvisade ersättning för den halta kattungen, men skadeprövningsnämnden rekommenderade att bolaget skulle ersätta veterinärvårdskostnaderna.

Agrias bedömning

Agria avvisade djurägarens begäran om liversättning för katterna eftersom det inte fanns något som visade att de var så svårt sjuka att de måste avlivas. Inga försök till utredning eller behandling av katternas tarmproblem hade heller gjorts.

Försäkringstagaren var missnöjd med beslutet och överklagade till skadeprövningsnämnden.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Skadeprövningsnämnden gjorde samma bedömning som Agria och avvisade försäkringstagarens krav på ersättning.

Agrias kommentar

Enligt villkoren lämnar Agria liversättning om katten ”genom sjukdom insjuknar eller genom olycksfall skadas så svårt att den dör eller enligt veterinärmedicinsk expertis inte kan leva vidare och måste avlivas”. Det finns även en speciell regel som gäller FIP. Den innebär att ersättning kan lämnas för katt som har avlivats eller avlidit på grund av FIP eller veterinärmedicinsk misstanke om FIP. I det aktuella fallet fanns det ingen veterinärmedicinsk misstanke om FIP utan katterna föreföll kliniskt helt friska. Dessutom visade obduktionsresultatet att ingen av katterna hade FIP. Den speciella FIP-regeln kunde alltså inte tillämpas i detta ärende.

Telefonnummer till Agrias veterinärer under kontorstid klockan 9–17
Smådjur: 08-588 420 90
Stordjur: 08-588 421 70

Jourtelefon för veterinärer vardagar till klockan 22 och helger klockan 10–22
Samtliga djurslag: 08-588 421 70

***LOTTA GUNNARSSON,** leg veterinär, specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, VMD, Agria Djurförsäkring, Box 70306, 107 23 Stockholm.

Några minuter med

Peter Kallings

inför NKVets symposium i oktober

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

NKVet kommer den 1–2 oktober att hålla ett symposium om läkemedelshantering för tävlingshästar. Mötet äger rum i Uppsala.

Vilken är din roll på symposiet?

– Jag sitter med i organisationskommittén och ska även vara moderator.

Temat för årets tvådagarssymposium är "Use and misuse of drugs in the athletic horse". Vem har utbyte av att delta?

– Alla veterinärer som arbetar med hästar. Det här ämnet är ständigt aktuellt med nya rön och utökat internationellt samarbete för att få mer samstämmig syn på dopningsproblematiken. Det har väl knappast undgått någon att det förekommit flera fall inom hästsporten, både nationellt och internationellt, som fått stor uppmärksamhet, bland annat mot bakgrund av olika regelverk.

– Innehållet i programmet speglar vår ambition att hitta balansen mellan adekvat behandling och otillåten dito. Föredragen som handlar om "grey zone drugs" är en del av detta. Nya preparat och behandlingsmetoder dyker ständigt upp på marknaden.

– På programmet finns också några föreläsningar som handlar om nya analysmetoder och forskning kring dem. Det kanske låter "smalt", men det är värdefullt för alla som jobbar kliniskt med hästar att känna till hur analyserna görs.

Vad har ni för dragplåster på föreläsarlistan?

– Självklart är alla föreläsare intressanta, men det är alltid roligt att presentera "nya" namn. Yves Bonnaire, Frankrike, är chef för "Laboratoire des Courses Hippiques in Verrières le Buisson" och även för FEIs (International Equestrian Federation) referenslaboratorium, med flera uppdrag. Han är medlem i "European Horse Race Scientific Liaison Committee".

– Som representant för sporten kommer Sven Holmberg, vice ordförande i FEI och ledamot i den FEI-kommitté som sysslar med "clean sport". Han ersätter Arne Ljungqvist, välkänd för de flesta som ordförande i Internationella Olympiska Kommitténs medicinska kommission, men också aktiv inom hästsportens antidopningsarbete i FEI. Arne Ljungqvist blev tyvärr tvungen att lämna återbud då han blivit kallad till ett IOK-möte samma datum.

– Vi har också bjudit in Jan G Bruhn, professor i farmakognosi vid Kalmar Universitet. Han har ägnat sig åt studier av användningen av örter inom medicinen och frågor med anknytning till detta under 30 års tid.

Utförlig information om symposiet finns på www.sva.se/nkvet2009. ■

Frankrike vill reformera veterinärutbildningen

STEFAN ANDERSSON, frilansjournalist*

Den franska veterinärutbildningen står inför stora förändringar, bland annat för att allt fler franska ungdomar väljer att utbilda sig utomlands. Men ett av förslagen till ny utbildning kritiseras skarpt av de franska veterinärorganisationerna, som befarar försämrad utbildningskvalitet.

För att bli veterinär i Frankrike måste man först genomgå en tvåårig preparandkurs med ganska allmänt naturvetenskapligt innehåll. Sedan följer hårda antagningsprov ägnade att sålla ut dem som är mest lämpade att genomgå den egentliga veterinärutbildningen vid någon av landets fyra veterinärhögskolor. Den sökande till veterinärhögskolorna får heller inte vara äldre än 21 år.

Denna veterinärutbildning var tidigare fyraårig. Men sedan några år tillbaka har utbildningen utökats till att bli femårig – på grund av krav från EU. Det finns nämligen ett EU-direktiv som säger att veterinärutbildningen i medlemsländerna ska vara femårig, med tanken att en utbildning från ett medlemsland ska vara giltig i alla de övriga.

ANTAGNINGSKRAVEN AVSKRÄCKER

I praktiken krävs det alltså numera sju års studier och att man blir antagen före 21 års ålder för att bli veterinär i Frankrike. Följden har blivit att många franska studenter väljer att utbilda sig utomlands – framför allt i Belgien, men även i andra grannländer. Fenomenet är, i och för sig, inte nytt. Redan i början av 1990-talet hade 15 procent av de nya veterinärerna i Frankrike utländsk utbildning. Men andelen har ökat successivt sedan dess.

Av de 782 veterinärer som började praktisera i Frankrike 2006 hade 41 procent utländsk utbildning och 31 procent examen från Liège i Belgien. Så här kan det inte få fortsätta, resonerade den ➤

I praktiken krävs det sju års studier och att man blir antagen före 21 års ålder för att bli veterinär i Frankrike.

franska regeringen, och tillsatte en utredning med uppgift att föreslå förändringar.

LIKVÄRDIG UTBILDNING

Utredningen, ledd av senator Charles Guéné, har nyligen lagt fram sina slutsatser. Bland annat föreslås det att EU uppmanas utvärdera undervisningen vid de europeiska högskolor som har veterinärutbildning. Tanken är att det upprättas en lista över högskolor som kan anses vara likvärdiga och vars utbildning ska ge rätt att utöva veterinäryrket inom hela unionen.

Faktum är att det i dag finns en uppsjö av utbildningar av varierande kvalitet. I till exempel Italien kan man utbilda sig till veterinär vid 13 högskolor. I Spanien finns tolv sådana högskolor. Charles Guéné kommenterar:

– Även om vissa av dessa veterinärutbildningar inte har något att avundas utbildningarna i norra Europa, finns det andra som knappast kan anses hålla en acceptabel nivå.

Charles Guéné hoppas att färre erkända utbildningar ska bidra till att färre franska studenter skaffar sig utbildning i andra länder.

Guéné hoppas nu på att färre erkända utbildningar ska bidra till att färre franska studenter skaffar sig utbildning i andra länder. Naturligtvis kan Frankrike också öka antalet utbildningsplatser för att motverka flykten till utlandet. Men Guéné förordar, till att börja med, enbart en ökning med tio procent. En ytterligare ökning av intagningen bör, enligt honom, anstå till dess att utvärderingen av de europeiska utbildningarna är genomförd.

– Realiteten är ju att frågan måste ses i ett europeiskt perspektiv.

Däremot föreslår Guénés utredning omgående stora förändringar vad gäller rekryteringen till de franska veterinärhögskolorna. Det konkreta förslaget är att den nuvarande tvåårige preparandkursen ersätts av en rekrytering direkt efter studentexamen. Uttagningen baseras på betyg och på en allmän lämplig-

Boka in 2009 års Veterinärkongress i din kalender!

Get together-party
4 november
Stockholms Nation, Uppsala

•

Veterinärkongressen
5–6 november
Undervisningshuset, SLU
Ultuna, Uppsala

•

Programmet presenteras på veterinärförbundets hemsida
www.svf.se
och i SVT 10 samt 12.

Välkommen!

VeTA bolaget

** Kurserna är godkända av SVS*

Sårvård, steg 1 (finns platser kvar)
18 - 19 september, Borås, *för anmälan ring 0220-291 91*

Reproduktion, hund och katt *
8 - 9 oktober, Knivsta, *Anmälan senast 2009-08-21*

Ultraljud, grund *
16 - 17 oktober, Uppsala, *Anmälan senast 2009-09-03*

Ögonsjukdomar, grund *
22 - 23 oktober, Strömsholm, *Anmälan senast 2009-09-10*

Läs mer och anmäl dig - www.vetabolaget.se

Den franska veterinärhögskolan i Maisons-Alfort. Enligt det kritiserade LaSalle-förslaget skulle privatskolestudenter kunna komma in "bakvägen" på en traditionell veterinärhögskola via en köpt utbildningsplats.

hetsprövning. Därefter följer en kortare preparandkurs, som kan genomföras vid ett stort antal franska universitet.

KRITISERAT UTBILDNINGSFÖRSLAG

Utredningen är nu ute på remiss. Ännu har inte veterinärernas intresseorganisationer uttalat sig. Trots det har ett förslag till en ny form av utbildning fått visst stöd av jordbruksminister Michel Barnier (som nyligen avgått). Förslaget kommer från "Institut LaSalle", en lantbrukshögskola i Beauvais. Denna privata högskola vill rekrytera ett 70-tal elever till en fyraårig veterinärinriktad utbildning, som ska följas av tre år vid någon av de fyra veterinärhögskolorna. Rektorn på LaSalle, Philippe Choquet, säger:

– Vi tänker oss att utbildningen skulle innebära ett fruktbart utbyte med eleverna på våra linjer med inriktning mot jordbruk och livsmedelsindustri. Men vi befinner oss bara i ett uppbyggnadsskede. Det närmare innehållet i utbildningen kommer att bli föremål för diskussioner med berörda parter.

Michel Barnier sade nyligen vid en veterinärkongress:

– Vissa aspekter av projektet är intressanta och innovativa, t ex i fråga om breddning av rekryteringen och genom att det svarar mot landsbygdens behov. Men det handlar inte om att skapa en ny veterinärskola, utan snarare om att ge tillgång till de fyra veterinärhögskolorna på ett nytt sätt.

Men veterinärernas organisationer protesterar kraftigt. Så här säger Remi Gellé, ordförande i fackförbundet "Syndicat des vétérinaires d'exercice libéral":

– Den nya utbildningen har tillkommit utan samråd med oss. Den innebär att högskolorna ska behålla den kliniska undervisningen, som är dyrast. Det hade varit bättre att öka veterinärhögskolornas resurser, för att ge dem möjlighet att ta emot fler elever.

– Visst måste veterinärutbildningen reformeras, men det får inte ske till priset av sämre kvalitet.

Och så här säger Dona Sauvage, generalsekreterare i "L'Ordre des Vétérinaires":

– Jag räknar med att högskolorna och de utövande veterinärernas organisationer tillsammans kommer att kunna enas kring en utbildningsmodell och att LaSalle-projektet i framtiden bara kommer att vara ett obehagligt minne.

Men hur det blir med den saken återstår alltså att se.

***STEFAN ANDERSSON,** frilansjournalist, 3, avenue du Colifichet,78 290 Croissy-sur-Seine, Frankrike.

KRUUSE din leverantör av produkter för sårvård

Suprasorb® X+PHMB
Unik – det enda sårförbandet som reglerar fukt efter behov och stimulerar granulations- och epiteliseringsfasen
- God antiseptisk effekt mot ett brett spektrum av mikroorganismer genom tillsättning av Polyhexanid (PHMB)
- Lika effektivt antimikrobiellt verkande som jod och silver
- Utvecklar inte resistens och kan användas till alla läkningsfaser av sår
- Icke toxiskt mot celler – möjliggör lång behandlingsperiod
- Verkar smärtlindrande

Suprasorb® A, sterilt alginat
- Verkar renande på infekterade sår
- Absorberande förband som absorberar upp till 20 gånger sin egen vikt
- Består av kalciumalginat med koagulerande effekt
- Icke vidhäftande yta mot såret
- Mjuka och mycket formbara fibrer för behaglig och fuktig sårläkning
- Kan användas på måttligt till rikligt vätskande sår
- Finns som kompress och som tampong (till djupa sår)

Vliwazell® absorberande steril kompress
- Mjukt och stoppat absorberande förband till kraftigt vätskande sår
- Som absorberande primärförband eller som sekundärförband med ex Suprasorb® A
- Finns i 4 storlekar varav den största passar till ett hästben

Pet-Flex No-Chew
Bandage med bitter smak - minskar risken att djuret biter på förbandet
- Anpassar sig till kroppsformen
- EasyTear-princip (sax behöver inte användas)
- Vattenavvisande
- Lätt och snabb applicering

För ytterligare information kontakta
KRUUSE
Bagartorpsringen 51 · 170 08 Solna
Tel: 08-85 02 00 · www.kruuse.com

Stort intresse för förebyggande djurhälsoarbete bland nötpraktiker

ANNA-LENA HEGRESTAD, leg veterinär, **CHARLOTTE HALLÉN-SANDGREN,** leg veterinär, VMD, **KATARINA ROTH,** leg veterinär, **JONAS CARLSSON,** leg veterinär, VMD, **MADELEINE AGNEBORG,** leg veterinär, **HÅKAN LANDIN,** leg veterinär, **OLA SCHULTZBERG,** leg veterinär, **JOHAN WALDNER,** leg veterinär*

Nötkreaturspraktiserande veterinärer i Sverige är mycket positiva till förebyggande djurhälsovård. Det visar en attitydundersökning gjord bland svenska veterinärer under våren 2009. Mjölkproducenterna har i samma undersökning svarat att veterinären upplevs som den mest naturliga samarbetspartnern för att förbättra djurhälsan. Veterinären har nu chansen att profilera sig med sin breda biologiska kunskap för att leda utvecklingen mot bättre djurhälsa och produktionsekonomi.

FIGUR 1. *Stora strukturomvandlade besättningar och besättningar under utökning ställer nya krav på kompetens hos såväl djurägare och personal som hos veterinären.*

BAKGRUND

I Sverige finns en lång historia i att förebygga djursjukdomar hellre än att bota. Hårt arbete har legat bakom framgångsrik utrotning av zoonoser och andra kostsamma och smittsamma sjukdomar inom lantbruket. Framgången har legat i ett gott samarbete mellan lantbrukarna, lantbrukets organisationer, näringen och myndigheterna. Det har gett oss ett unikt gott hälsoläge för landets nötkreatur som är fria från tuberkulos, brucellos, leukos och IBR (infektiös bovin rinotrakeit) samt har en mycket låg förekomst av salmonellos och BVD (bovin virusdiarré).

Konsumenten kan köpa salmonellafria produkter och räknar mjölken som ett mycket säkert livsmedel (3). För konsumenten är djurhälsa och djurvälfärd viktiga, vilket gör dessa till konkurrensmedel för lantbruksföretagen. Eftersom även EU har anammat den nordiska strategin och numera menar att ”prevention is better than cure” (1) är det viktigt att fortsätta med och utveckla den svenska modellen.

UTMANING

Erfarenheten visar att det blir svårare att lyckas med god djurhälsa ju större besättningarna blir. I strukturomvandlade besättningar hamnar djurhälso- och djurvälfärdsfrågor allt mer i fokus. Det sker på grund av deras stora betydelse för lönsamheten (2), men även för att ett fungerande smittskydd och hög överlevnad hos kalvar och kor är en förutsättning för att klara djurförsörjningen. Det ställer höga krav på kompetens hos mjölkföretagarna och deras anställda, men även hos veterinärer och andra rådgivare.

Större enheter med fler djur på samma ställe ökar smittspridningen och smittorna blir svåra att kontrollera (Figur 1). Vardagliga endemiska smittor bland djuren kan orsaka stora problem och leda till att företag inte klarar sin djurförsörjning. Ett exempel är att besättningar med hög kalvdödlighet ris-

kerar att inte klara sin egen rekrytering eftersom kvigorna inte räcker till. Brist på djurförsörjning kan även ses i besättningar som har problem med klövhälsa och/eller juverhälsa, och därmed hög ofrivillig utslagning. Drabbade besättningar tvingas köpa in djur för att hålla stallet fullt, vilket innebär en stor risk för att få in nya smittor som salmonella, digital dermatit, *Streptococcus agalactiae* och RS-(respiratoriskt syncytialt)-virus.

För att klara djurförsörjningen och djurhälsan krävs en ändring av strategin, där det viktigaste blir att ta väl hand om de friska djuren och skydda dem från de sjuka. Det behövs även fokuseras på att se och tolka kornas beteende inom djurgrupperna samt på att skapa de bästa förutsättningarna för kon genom ökad kokomfort och förbättrad stalldesign. Både lantbrukare och veterinär måste kunna förstå skeenden genom att noggrant studera djuren och ta hjälp av statistik på gårdsnivå. Först då kan vi skapa förhållanden för djuren som minskar både de smittsamma sjukdomarna och produktionssjukdomarna.

Ökad besättningsstorlek innebär även att fler personer ska sköta djuren, vilket ställer höga krav på god arbetsledning. Det är en lång väg att utvecklas från familjejordbruk till modernt mjölkföretag med anställda. Dessutom tillkommer den tekniska utvecklingen där mekanisering och datorisering har bidragit till kortare tid för tillsyn per djur.

Hur säkrar vi djurens hälsa och välfärd på de strukturomvandlade gårdarna?

DJURHÄLSA 2012

2007 antog Svensk Mjölks styrelse en målbild 2012, där djurhälsan är en viktig del. Projektet Djurhälsa 2012 skapades för att säkra tillgången till veterinär kompetens inom förebyggande djurhälsa för framtidens mjölkföretag och därmed möta utmaningen att klara djurhälsan i de växande besättningarna. I denna del av projektet ingår också att samarbeta med veterinärutbildningen på SLU för att ytterligare lyfta det förebyggande arbetet i undervisningen. Projektet Djurhälsa 2012 anses så viktigt för lönsamhetsutvecklingen inom mjölksektorn att LRF gått in som delfinansiär.

För att täcka behovet av veterinär kompetens i hela landet är ett nätverk under uppbyggnad, som ska arbeta aktivt i mjölkföretagen. De veterinärer som ingår i nätverket representerar olika veterinära organisationer, och ska kunna möta behovet av rådgivning på de strukturomvandlade gårdarna. Det organisationsoberoende nätverket kommer att presenteras mer i kommande nummer av SVT.

Projektet består av tre delprojekt:

1. Attitydundersökningar.
2. Utveckling av system för kompetensutveckling på gård.
3. Utveckling av en rådgivningsmodell för systematisk verksamhet på gård samt underhåll av ett veterinärt nätverk som jobbar enligt modellen.

Faktarutan visar projektorganisationen för Djurhälsa 2012.

ATTITYDUNDERSÖKNINGAR

Under våren 2009 genomfördes attitydundersökningar av Landja Marknadsanalys AB, ett marknadsanalysföretag specialiserat på jordbruk. Syftet var att undersöka attityderna kring förebyggande djurhälsoarbete hos veterinärer respektive mjölkföretagare. En del av läsarna som är aktiva med nötkreaturspraktik kanske har deltagit. Resultatet sammanfattas enligt följande stycken.

Attitydundersökning veterinärer

Undersökningen utfördes per telefon under mars 2009. Totalt ingår svar från 26 djurhälsoveterinärer och 109 statliga och privata veterinärer med nötkreaturspraktik i de redovisade resultaten. Resultaten för djurhälsoveterinärer kan betraktas som en totalundersökning, medan resultaten för de andra är en riksrepresentativ urvalsundersökning bland nötkreaturspraktiserande veterinärer. Figur 2 visar hur stor del av arbetstiden veterinärerna ägnar åt mjölkproducerande besättningar.

De intervjuade veterinärerna är ➤

PROJEKT DJURHÄLSA 2012

Projektgrupp

Charlotte Hallén Sandgren (projektledare)
Madeleine Agneborg (vice projektledare, delprojektledare delprojekt 1)
Håkan Landin (delprojektledare delprojekt 2)
Anna-Lena Hegrestad (delprojektledare delprojekt 3)
Ola Schultzberg
Katarina Roth
Johan Waldner

Håkan Landin, från projektgruppen, i samspråk med en djurägare om hur hälsoläget i besättningen kan förbättras.

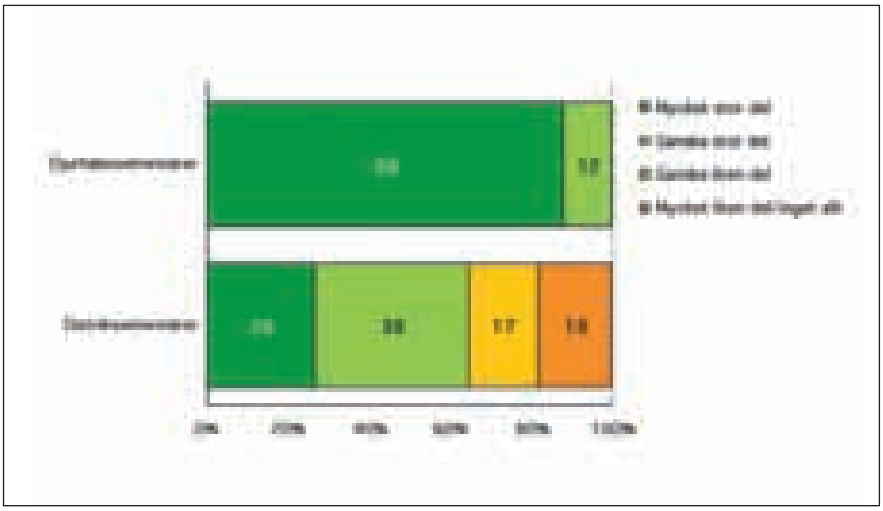

FIGUR 2. *Veterinärernas svar på frågan "Hur stor del av din arbetstid idag ägnar du åt mjölkbesättningar?". I gruppen distriktsveterinärer ingår även privatpraktiserande veterinärer med nötkreaturspraktik.*

genomgående mycket positiva till förebyggande djurhälsovård och även mycket intresserade av att själva arbeta med det. Av veterinärerna önskar 67 procent att det fanns en bra tjänst för förebyggande djurhälsoarbete i mjölkbesättningar. På frågan om de själva skulle vilja jobba med en sådan tjänst svarade 69 procent att de gärna skulle göra det och att de även aktivt skulle sälja en sådan tjänst till mjölkbesättningar. Drygt hälften av de tillfrågade skulle själva vilja arbeta mycket mer med förebyggande djurhälsovård än vad de redan gör. Däremot ansåg 44 procent att deras arbete är mer inriktat på optimal diagnostik och behandling av sjuka djur än på att förebygga sjukdomar hos djur.

En klar majoritet, 96 procent, ansåg att förebyggande djurhälsoarbete påverkar ett mjölkföretags lönsamhet positivt och 82 procent ansåg att det är viktigt att koppla rekommendationer om förebyggande åtgärder för djurhälsan till lönsamhetsförbättringar.

Frågor kring de nyutexaminerade veterinärernas kompetens visade att endast 13 procent av de tillfrågade tyckte att de nyutexaminerade är bra på att arbeta med förebyggande djurhälsovård, medan hela 40 procent inte instämde. Samma resultat blev det på frågan om de nyutexaminerade veterinärerna är bra på praktiskt kliniskt arbete i mjölkproduktionen, dvs endast 13 procent instämde och 38 procent instämde inte.

Attitydundersökning mjölkföretagare

337 mjölkföretagare med fler än 100 kor fick undersökningsmaterialet sig tillsänt per post. Svarsfrekvensen var 74 procent (258). De 258 mjölkföretagen motsvarar cirka 40 procent av gårdar med över 100 kor anslutna till Kokontrollen 2008 (Eva Stormvall, Svensk Mjölk, personligt meddelande 2009). Fördelningen av stall- och mjölkningssystem visas i Figur 3 och 4.

Av de mjölkföretagare som svarade räknar de allra flesta med att fortsätta som mjölkbönder. Två tredjedelar har som målsättning att effektivisera inom nuvarande ramar de närmaste fem åren, medan en fjärdedel räknar med att expandera mjölkproduktionen. Man kan dra slutsatsen att det verkligen är framtidens mjölkföretag som ingått i undersökningen.

Det finns ett mycket starkt generellt stöd för förebyggande djurhälsoarbete bland mjölkföretagare med fler än 100 kor. Så stor andel som 92 procent svarade att ett systematiskt och förebyggande

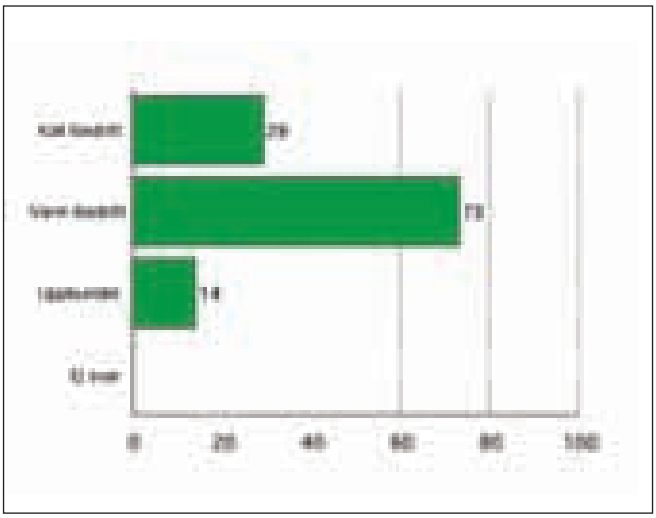

FIGUR 3. *Fördelning av olika stallsystem för mjölkkorna, andel av de tillfrågade mjölkföretagen. En gård kan ha flera stallsystem.*

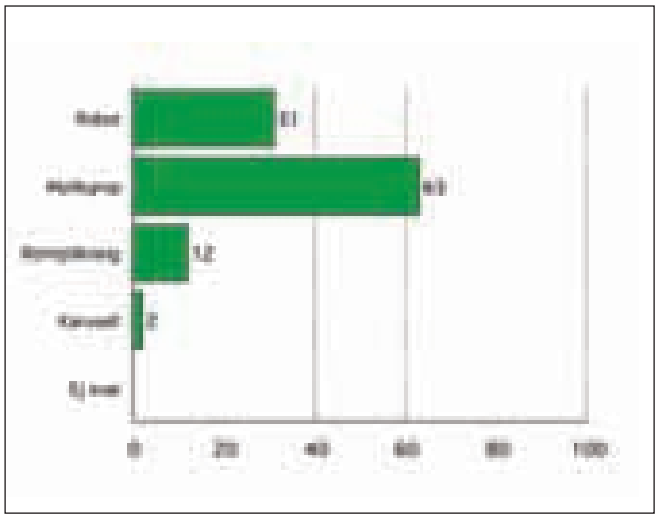

FIGUR 4. *Fördelning av olika mjölkningssystem, andel av de tillfrågade mjölkföretagen. En gård kan ha flera mjölkningssystem.*

FIGUR 5. *Veterinären kan, genom att observera djuren, se mönster som är svåra att upptäcka för gårdens egen personal. Bilden visar hur det kan se ut när liggbåsen är för korta och nackbommen fel inställd. Komforten för korna blir då mycket dålig.*

djurhälsoarbete påverkar ett mjölkföretags lönsamhet positivt. Mjölkföretagarna anser inte att de saknar tid eller att det kostar för mycket med förebyggande djurhälsa. Inte heller tycker de att de själva vet för lite i frågan.

Det är dock viktigt för mjölkföretagarna att ha någon att samarbeta med inom området. För 68 procent upplevs veterinären som den mest naturliga samarbetspartnern och veterinärens engagemang i djurhälsofrågor är mycket viktig för mjölkföretagarna. En majoritet av företagarna, 56 procent, menar att deras vanliga besättningsveterinär är lämpad för detta arbete.

Det är viktigt att alla som arbetar i besättningen är engagerade i djurhälsoarbetet tycker 92 procent av de tillfrågade och 68 procent tycker det är viktigt att veterinären kan engagera hela personalgruppen i djurhälsoarbetet.

När det gäller frågorna om de nyutexaminerade veterinärernas kompetens visade lantbrukarna större förtroende. Ändå tyckte endast en femtedel att kompetensen var god både vad gäller förebyggande och praktiskt arbete. Oroväckande nog svarade 29 procent att de nyutexaminerade inte är bra på att arbeta praktiskt med att bota sjuka djur och 24 procent ansåg inte heller att de är bra på att arbeta förebyggande. En femtedel av företagarna gav inget svar eller svarade att de inte vet på denna fråga.

SAMMANFATTNING

Glädjande nog visade både mjölkföretagare och veterinärer ett stort intresse för att arbeta förebyggande. Veterinären upplevs som en naturlig samarbetspartner av lantbrukaren och det gäller att fånga och förvalta det förtroendet. Veterinären har en viktig roll i arbetet att, tillsammans med mjölkföretagaren och de anställda, skapa bättre förutsättningar för den enskilda gårdens mjölkproduktion (Figur 5).

Viktiga framgångsfaktorer, som framhålls av mjölkföretagarna, är att alla som arbetar på gården måste involveras i det förebyggande arbetet och att rekommendationer om förebyggande åtgärder för djurhälsan måste kunna kopplas till lönsamhetsförbättringar. De vill också gärna att den veterinära rådgivaren har kompetens att se helheten i besättningen, och därmed kan ge relevanta råd om eventuella förbättringar.

I kommande nummer av SVT presenteras den systematiska rådgivningsmodell, Hälsopaket Mjölk, som ska kunna möta behoven i de strukturomvandlade besättningarna. Den ger möjlighet att bedöma helheten och underlättar för veterinären i rollen som djurhälsorådgivare. Även projektets andra delar, som syftar till att höja kompetensen hos såväl veterinärer som personal på gårdarna, beskrivs.

Referenser

1. European Commission. A new animal health strategy for the European Union (2007–2013) where "Prevention is better than cure", Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European economic and social committee and the Committee of the Regions, COM 539 (2007) final.
2. Hallén Sandgren C, Lindberg A & Keeling L. An assessment of the economic value of good welfare in Swedish dairy herds. 4th International Workshop on the assessment of animal welfare at farm and group level, Ghent, 10–13 september 2008, 130.
3. United Minds. Basmätning mjölk 2007. Mjölkfrämjandet, 2007.

***ANNA-LENA HEGRESTAD,** leg veterinär, Svensk Mjölk, Box 210, 101 24 Stockholm.
CHARLOTTE HALLÉN-SANDGREN, leg veterinär, VMD, Svensk Mjölk, Box 210, 101 24 Stockholm.
KATARINA ROTH, leg veterinär, Svensk Mjölk, Box 210, 101 24 Stockholm.
JONAS CARLSSON, leg veterinär, VMD, Svensk Mjölk, Box 210, 101 24 Stockholm.
MADELEINE AGNEBORG, leg veterinär, Svensk Mjölk, Box 210, 101 24 Stockholm.
HÅKAN LANDIN, leg veterinär, Svensk Mjölk, Box 210, 101 24 Stockholm.
OLA SCHULTZBERG, leg veterinär, Svensk Mjölk, Box 210, 101 24 Stockholm.
JOHAN WALDNER, leg veterinär, Distriktsveterinärerna, Vallgatan 8, 551 82 Jönköping.

Sugen på nytt jobb? På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken "Jobbtorget". Gå dit och titta redan idag!

noterat

Förslag på nya transportregler för djur

Jordbruksverket har tagit fram ett förslag på nya transportregler för djur. Förändringarna gäller de svenska föreskrifterna som reglerar transporter inom Sverige. Tanken är att de ska träda i kraft till årsskiftet 2010, men beslut tas inte förrän medlemsländerna i EU gett sina synpunkter, något som beräknas vara klart just innan årsskiftet.

Ändringsförslaget handlar främst om förenklingar och förtydliganden. Till exempel kommer fordon för djurtransporter att kunna besiktigas hos en bilprovningsstation istället för hos länsstyrelserna som i dag. Vid omhändertagande av djur vid till exempel djurförbud kommer de nya reglerna också att underlätta. Det blir även tydligare regler för när djur inte kan anses klara en transport av hälsoskäl.

Bland förslag på nya regler finns högre krav på temperaturmätning för fjäderfä. För grisar föreslås att även vuxna djur ska ha mekanisk ventilation vid hög utomhustemperatur, något som i dag bara gäller smågrisar. Man föreslår också regler för strutsfåglar, eftersom det inte funnits särskilda regler för det djurslaget tidigare.

Källa: pressmeddelande från Jordbruksverket den 7 juli.

Författaranvisningar för Svensk Veterinärtidning

Ett komplett, rätt skrivet manus har den kortaste vägen till publicering. Det underlättar därför för alla parter att författare i SVT följer tidningens skrivanvisningar redan från början. På veterinärförbundets hemsida www.svf.se finns en kortfattad vägledning i hur redaktionen vill ha manus uppställda för att författaren ska få in dem i tidningen fortast möjligt. Läs gärna igenom dessa anvisningar innan du börjar skriva en artikel. De ligger under rubriken "SVT" på www.svf.se.

Marint vårmöte med SÄV i Smögen

ELISABETH RENNERFELT, leg veterinär, sekreterare SÄV*

För att sprida mötesplatserna över landet förlade Sällskapet Äldre Veterinärer (SÄV) sitt årsmöte till Västkusten den 28–29 maj i år. De 31 deltagarna, veterinärer och anförvanter, fick bland annat besöka en fiskindustri och göra en skärgårdstur.

SAMLING I SMÖGEN

Redan kvällen innan mötet anlände en del av resenärerna till Hotell Smögens Havsbad. De mer långväga kom från Gotland, Öland, Jämtland och Skåne och t o m från Schweiz. De tidigt anlända hann göra ett besök på Nordens Ark, en djurpark som arbetar för att rädda och bevara utrotningshotade djur. Turligt nog kom vi precis vid matningsdags och fick se djuren, som i vanliga fall gömde sig i buskagen, i sina rymliga hägn. Det var utter, järv, amurtiger, snöleopard och den otroligt vackra amurleoparden. För ornitologiintresserade fanns ett flertal olika ugglearter att titta på.

BESÖK PÅ DOMSTEIN FISKEINDUSTRI

Klockan ett samlades vi alla på Domsteins (tidigare även kallad Enghav) fiskeindustri i Kungshamn. Domstein är numera ett norskägt företag, som arbetar med att förädla fisk och ingår i den norska Domsteinkoncernen, som är noterad på Oslo-börsen. Det är en modern anläggning, färdig 1995, som är byggd för att klara alla krav på högförädlade frysta och kylda produkter. I produktionsanläggningen finns tre separata produktionslinjer där gratänger, panerade och förstekta produkter samt kaviar produceras. Dels görs produkter under det egna varumärket Domstein, dels produkter under de stora matvarukedjornas varumärken (såsom Hemköp, Willys, ICA och COOP). De har även en produktionsanläggning i Lysekil. Företaget har i Sverige ca 130 personer anställda och omsätter ca 250 miljoner kronor årligen.

MILJÖANPASSAD ANLÄGGNING

Domstein har en miljöanpassad anläggning, vilket bland annat innebär att man återvinner värme från frysarna till varmvatten och uppvärmning av lokaler. Även i andra aspekter tar man ett ansvar för naturen. Linfiske ger en betydligt lägre energiåtgång än t ex trålning och fisket är passivt, dvs man jagar inte fisken utan den jagar betet. Betet till lin- ➤

SÄV-mötets deltagare gjorde ett studiebesök på Domsteins (tidigare kallad Enghav) fiskeindustri i Kungshamn.

Domstein fiskar med småbåtar. Varje fiskare får ta ut en maximal kvot, det är ingen risk för utfiskning.

➤ fisket återvinns av fiskrens till betespellets som dessutom kan styras till vilket fiskslag man önskar. En ytterligare fördel är att bifångster minimeras eller elimineras helt vid sådant fiske.

SÄV-besökarna fick veta vilka sorts fiskar företaget använde till sina produkter och att det mesta kommer från Nordostatlanten. I sortimentet ingår nio KRAV-märkta och 26 MSC-märkta fiskar, man har tagit en ledande roll i miljöcertifierad fisk. Domstein kan t o m ange fångstplats och båt på torsk- och koljaprodukterna, vilket ger en unik spårbarhet på produkterna. Fisket sker med småbåtar. Varje fiskare får ta ut en maximal kvot, det är ingen risk för utfiskning.

De producerar också mycket kaviar både av den svarta och den röda sorten. Den säljs i tub och på burk. Mycket går på export, framför allt till Tyskland och Polen.

BESÖK PÅ FABRIKEN

Inför fabriksbesöket fick vi besökare iföra oss skyddskläder. Den hjälpsamma personalen visade oss runt och berättade hur tillverkningen gick till.

För att t ex tillaga fiskgratänger använde man stora djupfrysta block av fisk från Norge. Dessa skars sönder i lämpliga bitar, sås tillsattes, det hela blandades och, om jag minns rätt, upphettades först för att sedan avkylas och djupfrysas. Därefter skedde emballering i folie och sist i pappkartong. När det gällde framställning av kaviar berättades det att t ex den odlade forellen ”mjölkades” på rommen. Romsäcken centrifugerades så att romkornen ramlade ut, dessa fick sedan ligga i en tunna med saltlake. Beroende på romsort blev den sedan antingen pastöriserad eller så tillsattes konserveringsmedel.

Det finns också ett vegetabiliskt alternativ till den vanliga kaviaren, så kallad ”Tångcaviar”. 85 procent utgörs av havstång odlad och skördad utanför Normandies kust.

Av kaviarmassan hälldes en exakt lika stor mängd rom i varje burk, locket sattes på, sedan förpackades ett visst antal burkar i varje låda. Allt detta skedde maskinellt på löpande band. Det var fascinerande att se alla maskiner med olika uppgifter. Man fick associationer till Chaplins ”Moderna Tider”. Som avslutning blev det precis som forna tiders julgransplundringar: vi fick varsin påse med ”godsaker” med oss hem.

Tillbaka på hotellet hade SÄV årsmöte före middagen. Sedan var en delikat måltid uppdukad, den eminente sånganföraren Lennart Persson tog upp ”Livet leker” och stämningen var hög.

Allergidiagnostik
(hög specificitet • snabbt resultat)
för hund, katt och häst

Flexibelt system
- Allercept® Screening Test för endast kr. 540,-*
- Stora och små Allercept® paneler från endast kr. 575,-*
- Individuellt framställd desensibiliseringslösning
- Gratis dermatologisk rådgivning

* ex. moms

Önskas mer information om vårt Allergiprogram eller IDEXX Vet·Med·Lab, kontakta oss då gärna!

SK070-0309SE

IDEXX Vet·Med·Lab · Division of IDEXX Laboratories
Svensk veterinär konsulent: Jeanette Särnholm, leg. vet
Tel. 076 - 828 1228 · Fax +45 43521236
jeanette-saernholm@idexx.com · www.idexx.dk

IDEXX LABORATORIES

Inför fabriksbesöket fick besökare iföra sig skyddskläder. Den hygieniskt förpackade programplaneraren KG Linderholm ses här.

Utanför fönstren i matsalen, som hade en vacker utsikt över havet, vräkte regnet ner och det blåste rejält, enligt uppgift 24 m/sek. Det såg inte lovande ut för båtutflykten dagen därpå.

BÅTRESA PÅ SOTENKANALEN

Men på morgonen hade regnet blåst bort och vinden mojnat väsentligt, när vi äntrade den förhyrda Hållöfärjan för transport genom Sotenkanalen. Någon sjögång att tala om blev det inte eftersom vi i stort sett gick inomskärs. I strålande sol och skön värme gled båten fram i kanalen. Längs kanalsidorna var det ljuvlig försommargrönska med blommande syrener, omväxlande med kala klippor och skär, typiska för Bohuslän. En bit in i kanalen gjorde besättningen fast båten för att vi skulle kunna inta en ”fisherman’s lunch”. Det blev allsköns smått och gott, allt förberett av vår utomordentlige programmakare KG och hans Karin Kager. Även förre distriktsveterinären Sigge Brunkvall, som hade sommarställe i närheten, bidrog med en stor gryta nykokt färskpotatis som åts tillsammans med produkter från Domstein (läs kaviar).

Vad gjorde det sen att räkauktionen ”blåste bort”, eftersom inga båtar hade kunnat gå ut i den hårda vinden dagen innan. Från de senaste dagarnas fångster i näten hade ovanliga djur, såsom sjögurkor och dylikt, sparats i en speciell låda. Snopet nog hade den lådan blivit stulen. Men alla deltagarna verkade ändå jättenöjda när vi mot kvällen samlades i hamnen för en ”räkfrossa”.

Dagen därpå var det flera som passade på att besöka det fantastiska muséet ”Havets Hus” i Lysekil. Sedan bar det av hemåt. Återigen hade vi fått angenäma minnen från ett SÄV-möte, denna gång från Västkusten som tog emot oss med storm men gav oss en solig avslutning.

***ELISABETH RENNERFELT,** leg veterinär, sekreterare SÄV, Lövdalsvägen 55, 132 41 Saltsjö-Boo.

Högsäsongen för dermatiter är här och därför har vi sänkt priset på

Cefaseptin® vet.
(Cefalexin)

De nya priserna är:

600 mg, 30 st.	Prissänkt !	180 kr
600 mg, 90 st.	Prissänkt !	480 kr
120 mg, 30 st.		105,50 kr (ej prisändrad)

Cefaseptin vet. har speciell effekt mot Gram+ bakterier. En av de vanligaste hudpatogenerna är Staphylococcus intermedius som är mycket känslig mot Cefaseptin vet.

Senaste produktresumé: 2006-07-03
För mer information, se www.fass.se
Samtliga priser angivna exkl. moms.

Box 9, 265 21 Åstorp
Tel. 042-676 03
Fax 042-676 04
www.vetoquinol-scandinavia.com

Vétoquinol
Signe de Passion

Reseberättelse

Lyon och Brno – med sikte på kött

BERTIL FUNCK, leg veterinär, regional veterinärinspektör*

I följande reserapport berättar författaren om en kurs i kött och köttprodukter i Lyon, och dessutom om en konferens gällande viltkött i Tjeckien. Resorna var en del i den kompetensutveckling som sker inom enheten för köttillsyn på Livsmedelsverket.

Köttillsynen i Sverige har, med EU-förordningarnas införande, fått en ny dimension. Reglerna medger olika lösningar i olika EU-länder, inom ramen för samma lagstiftning. Det anordnas nu utbildningar som ger utbyte av och exempel på nationella lösningar. Som svensk representant deltog författaren i slutet av maj i en kursvecka i Lyon med rubriken ”Meat and meat products”.

UTBILDNINGSATSNING INOM EU

Kursen (”workshop”) ingår i EUs utbildningssatsning ”Better Training for Safer Foods”, via Generaldirektoratet för Hälsa och Konsumentskydd. Förutom utbildningar inom kött anordnas även utbildningar inom mjölk samt fisk och musslor.

Utöver studieinnehållet blev kursen i Lyon en inkörsport för mig till mer kunskap om EU och dess arbete för livsmedelssäkerhet. Begreppen ”DG/SANCO” och ”Generaldirektoratet för Hälsa och Konsumentskydd” fanns inte i min vokabulär förut. Ett enkelt sätt för den intresserade att hitta mer information om detta generaldirektorat är att följa

Adel Ammar, tunisisk veterinärinspektör verksam vid dromedarslakterier, var med i EUs utbildningssatsning ”Better Training for Safer Foods”.

länken som finns på Livsmedelsverkets hemsida, www.slv.se.

VÄRDEFULLT UTBYTE

Kursen omfattade föreläsningar, studiebesök och diskussioner. Den går flera gånger under året och i september får en ny deltagare från Sverige plats på denna workshop.

Under vår kurs reducerades studiebesöken från tre till två – kycklingslakteriet vi skulle titta på var inte igång. Vi fick istället en DVD-baserad föreläsning med bra exempel. Denna gav kanske mer än besök på en enda anläggning.

Diskussionspassen hade två rubriker: Spårbarhet och fekal kontamination. Det sistnämnda var ett ämne där kursledaren, Richard Bonne, hade uppmärksammat Sveriges nationella kontrollprojekt, som går ut på att kontrollera frekvensen fekal kontamination på slaktkropparna i kylen. Genom detta kontrolleras effektiviteten i företagens hygienarbete. Vår svenske projektledare, veterinärinspektör Christian Berking, har fått förfrågningar angående projektet från flera EU-länders nationella myndigheter.

Fekal kontamination diskuterades också med utgångspunkt från förordningens text om att ”djuren ska vara rena”. I flera medlemsländer finns system som ger avdrag för leverantören vid gödselförorening, men alla upplever frågan som svårlöst, inga heltäckande lösningar presenterades. I Sverige är det ett uttalat ansvar för slakteriet. Finland har nyligen infört det system som Sverige tidigare lämnat, nämligen att den officiella veterinären ska avgöra vilket avdrag som ska göras.

KURSENS KÄRNBUDSKAP

Det allra viktigaste ordet i diskussionerna var *Flexibility*, ett budskap som kursledningen fått i uppdrag av EU-kommissionen att betona. Flexibilitet är ett nyckelord för arbetet med ”hygienpaketet”, som den nya lagstiftningen kallas. Ett exempel är den möjlighet som getts beträffande nationella undantag. Ett väldigt speciellt prov på detta är den direktförsäljning av slaktad ren, utan besiktning, som får ske i Finland.

Det andra ordet var *Responsibility*, som fördes fram redan i den första föreläsningen. Ordet avser livsmedelsföretagarens ansvar, vilket är en av grundbultarna i hygienpaketet.

Sista dagen avslutades med fransk plockmat varav många lokala specialiteter. Detta var ett inslag som gillades av både deltagare och kursledning.

Språkmässigt var det oväntat stora skillnader på engelskkunskaperna. Chris från London fick ta det lugnt när han skulle prata med Adel från Tunisien (som var med trots att han kom från ett icke-EU-land), men engelskan framstod ändå som det gemensamma EU-språket.

LOKALA SPECIALITETER

Kulturellt var Frankrike en positiv överraskning, speciellt med tanke på den avoghet som jag hade hört att fransmännen skulle ha mot engelskan. Kanske är detta en myt eller så har tiderna förändrats. Det kom ofta fram människor och erbjöd hjälp då man stod och tvekade i något gathörn. När till och med en gammal tant ursäktade sin dåliga engelska, förstod jag att avogheten var ett passerat kapitel.

Sista dagen avslutades med fransk plockmat varav många lokala specialiteter. Detta var ett nytt inslag som gillades av både deltagare och kursledning. Vi hade dessutom inhandlat maten tillsammans kvällen innan och fått hjälp med att välja ostar och korvar för att ta med hem. Detta gav ett extra plus i kanten.

AKTIVITETER FRÅN MORGON TILL KVÄLL

Enligt kursledningen har budgeten per kurs minskat (totalt har dock antalet kurser och budget ökat). Tidigare erbjöds det utflykter som nu hade fått strykas, men vi saknade dem inte. Varje dag var full med aktiviteter och avslutades på olika restauranger, mycket mer hann vi inte.

Gruppen bestod av 16 personer från 15 länder och det rådde en mycket god stämning. Många positiva faktorer samverkade: kursledningen, föreläsarna, studiebesöken och kursdeltagarna. Det jag tyckte var negativt var de basala föreläsningarna om lagstiftningen, där alla byggde på likadana uppsättningar av PowerPoint-bilder. För att ge en annan sorts ”minneskrok” diktade jag ihop en sång på melodin Bjällerklang som jag fick auditoriet att sjunga vid avslutningen. Sista versen gick så här:

But one last thing, one last thing/
and now you have to sing/
Richard told us all to see/
the Flexibility!

IRFGMH – ETT NYTT INITIATIV

Från Frankrike gick färden till Tjeckien och International Research Forum on Game Meat Hygiene (IRFGMH). IRFGMH är ett nytt initiativ för att arbeta med hygienfrågor gällande viltkött. Ursprunget är det samarbete som finns mellan Österrike, Tjeckien och Slovakien genom ”The Central European Institute of Wildlife Ecology”. Det nya forumet ska vidga kontaktytan och få med hela spektrat – från jägare och studenter till forskare och myndigheter. Detta gav också genomslag vid konferensen ”Game ➤

Till salu! Röntgenutrustning
Pleromobil 303 30kW 125V 2-fas med rotationsbroms och ljusvisirbländare. För mer information ring **Anna 070-398 88 38**.

➤ Meat Hygiene in Focus" i tjeckiska Brno, den 18–19 juni, som jag fick möjlighet att delta i genom mitt arbete med vilt inom Region Norr inom enheten för köttkontroll på Livsmedelsverket. Det var ett intressant program med föreläsare från Europa, Sydafrika och Nya Zeeland.

HYGIENUTBILDNINGAR FÖR JÄGARE

Intressant från centraleuropeiskt håll var de nationella lagstiftningar som finns i bland annat Tyskland och Österrike. Jägarna har hygienutbildningar med prov att avlägga, liknande dem som gäller för jägarexamen i Sverige, men helt inriktade på hygien och köttkvalitet. Kurslitteratur finns utgiven på flera språk, dock inte på engelska. För mig, mest van vid engelskspråkig veterinärmedicinsk litteratur, gav det en signal om att vi har en del att hämta i Centraleuropa.

FÖRELÄSARE OM REN

Den långväga föreläsaren från Nya Zeeland var ingen mindre än Eva Wiklund, som egentligen kommer från Sverige, agronom och köttforskare med rötter i SLU. Hon har i många år forskat på hjortdjur, bland annat ren. Hon visade resultaten gällande viltköttets högre halt av omättade fettsyror, vilket ger en bättre hälsoprofil. En högre halt omättade fettsyror är också relativ till köttets viltsmak, som minskar om djuren utfodras före slakt.

Som renägare gjorde jag här ett inlägg om att renen inte borde bli ett djur som allt mer utfodras i hägn eftersom det strider mot konsumentens bild av renen som ett frigående djur. Eva Wiklund har dock visat att 50 procent av konsumenterna vill ha ett renkött med mildare smak, så frågan har flera dimensioner. Det blev även en diskussion om viltets klassificering, där ren i Sverige och Finland räknas som hägnat vilt eftersom renen har en tydlig ägare.

Den långväga föreläsaren från Nya Zeeland var ingen mindre än Eva Wiklund, som egentligen kommer från Sverige, här tillsammans med författaren.

NYA KONTAKTER

Nya kontakter är viktiga, och för mig var det speciellt att få prata finska med Maaria Hackzell som för närvarande jobbar i Bryssel för Finlands räkning. Kongressen blev en bra språngbräda för det regionala projekt om interkalibrering inom viltbesiktningen som Livsmedelsverket skissar på inför säsongen 2009–2010.

Slutligen ett par tips som har fungerat som dörröppnare för mig på internationella möten och kongresser: Ta med en liten kartbok, det ger bra kontakt att läsa kartan tillsammans. Ta också med små souvenirer. Det är roligt att ge bort en liten svensk magnetälg eller något liknande och det brukar alltid uppskattas!

***BERTIL FUNCK,** leg veterinär, regional veterinärinspektör, Livsmedelsverket, c/o Karlgrens Slakteri, Box 820, 982 28 Gällivare.

Var trygg med dina allergipatienter

- specifik HESKA Fc-receptortest
- komplett skandinaviskt allergiprogram
- hund, katt, häst
- vägledning från veterinär dermatolog

Dr. Baddaky® Europe AB

www.drbaddaky.com

Ansvarsärende

Överbehandlade hund, sålde medicin och journalförde inte

Länsstyrelsen i aktuellt län anmälde veterinär AA för felbehandling av en hund och bristfällig journalföring. Veterinären bestred anmälan.

ansvarsärende

LÄNSSTYRELSENS ANFÖRANDE

Länsstyrelsen mottog en anmälan från ett djursjukhus i länet. En hund hade kommit in till djursjukhuset efter att återkommande gånger behandlats av veterinär AA för konjunktivit. När journalkopior efterfrågats fick djurägaren handskrivna sidor samt ett i efterhand konstruerat kvitto.

Den 7 juni konstaterades den då sex månader gamla valpen ha dubbelsidig konjunktivit. Valpen behandlades av AA med injektioner av penicillin-streptomycin och dexametason i okänd dos. Den fick också en salva med gentamycin och kortison, vilken eventuellt var Refobacin (som inte säljs i Sverige, reds anmn). Det framgår inte av journalhandlingarna hur hunden behandlades eller hur länge. Hunden fick sedan ytterligare injektioner utan angiven dos och fem tabletter prednisolon. Journalen innehåller inte uppgifter om hur djurägaren skulle dosera eller vilken styrka det var på tabletterna. Den 28 juni återkom hunden till AA med konjunktivit och fick återigen injektioner. Hunden fick då ytterligare prednisolontabletter och ytterligare salva av samma typ. Den 30 juni fick den ytterligare injektioner och ögonsalvan Terracortil med polymyxin. Hunden återkom till AA den 2 oktober med konjunktivit på höger öga och fick injektioner med amoxicillin och dexametason i, för länsstyrelsen, okänd dos. Hunden fick också Terracortil i okänd dos och fyra tabletter av ett preparat som möjligen kan tolkas vara fenylmetadion-prednisolon. Journalen har ingen notering om styrka eller dos.

Länsstyrelsen kan inte uttala sig om behandlingen som sådan eftersom det av journalerna inte går att utläsa hur behandlingen gått till. Det går inte att utläsa hur länge hunden behandlats med ögonsalvor och kortisontabletter och det finns inte angivet vilken styrka preparaten haft. Det är också svårt att tyda vilket preparat som använts. Det finns inte heller något noterat beträffande vilka behandlingsråd som getts till djurägaren eller om hunden har svarat på behandlingen.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

Veterinär AA diagnostiserade den aktuella hunden med kronisk konjunktivit och behandlade hunden medicinskt. AA anser att hans behandling varit lege artis och i enlighet med veterinärmedicinska regler. Behandlingarna ägde rum i en tidsperiod omfattande fyra månader, ➤

Väletablerad djurklinik säljes!

Lerums Djurklinik AB är en väletablerad smådjursklinik med stabilt kundunderlag. Vi är idag en veterinär och tre erfarna djursjuksköterskor och har årligen ca 5 000 behandlingstillfällen. Kliniken är centralt belägen i Lerum cirka 2 mil utanför Göteborg och har god lönsamhet. Då vår veterinär har för avsikt att gå i pension inom de närmaste åren står vi inför ett generationsskifte och söker nu en veterinär som kan ta över verksamheten.

Vi erbjuder en unik möjlighet för dig som är erfaren smådjursveterinär och vill bli kompanjon/delägare/ägare i en etablerad verksamhet. Vi tänker oss att framtida ägare arbetar sida vid sida med nuvarande veterinär under en tid för att sedan ta över verksamheten. Verksamheten har stor utvecklingspotential, bl a inom häst och andra områden. Kliniken drivs i egna lokaler, där även bostad finns, och som kan ingå i övertagandet.

Vid intresse vänligen kontakta leg veterinär Hans Jörgen Nielsen på telefon 0706-91 25 65 för mer information.

➤ den 7 juni till den 3 oktober, och innefattade totalt sex behandlingstillfällen. Den 6 november undersöktes och behandlades hunden på ett djursjukhus, där den konstaterades ha entropion och löss. Vid tidpunkten då AA behandlade hunden hade den konjunktivit och det fanns inga tecken på entropion eller dermatologiska förändringar. Det fanns därför inte heller någon anledning att remittera hunden till någon annan veterinär.

Efter 35 års erfarenhet och oklanderligt arbete vet AA vilka mediciner och doseringar han använder. Han känner också till medicinernas innehåll och deras verkan. Den salva som länsstyrelsen inte kunnat utläsa är Refobacin. AA använder endast prednisolontabletter med styrkan 5 mg. Det preparat som hunden fått den 2 oktober är fenylbutazon och preparatet finns angivet i Fass Vet. AA doserar inte efter ml. Alla mediciner som ges till djurägaren ges i ett särskilt kuvert på vilket AAs veterinärstämpel återfinns. På kuvertet är noterat preparatets namn och styrka samt tid för behandling och doseringsanvisning. AA talar också alltid med djurägaren om behandlingen och prognosen. Utöver detta ger AA alltid ut sina telefonnummer så att djurägaren kan kontakta honom om oklarheter skulle uppstå eller om tillståndet skulle försämras. Att hunden svarade på behandlingen visas av att AA behandlade i tre intervaller om vardera två behandlingar inom en tid av fyra månader. AA bad också djurägaren att kontakta honom om inte hundens tillstånd blev bättre.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket överlät den veterinärmedicinska bedömningen till ansvarsnämnden. Verket ville dock påpeka att journalföringen är ofullständig. I Jordbruksverkets föreskrifter om journalföring och uppgiftslämnande m m föreskrivs att en veterinär ska föra journal i direkt anslutning till konsultationen. Det framgår också att vid behandling med läkemedel ska läkemedlets namn, styrka, dosering och behandlingens längd framgå av journalen. Uppgifterna om läkemedelsbehandling i de aktuella journalerna är ofullständiga.

Veterinär AA har vidare angett att han lägger medicin i ett kuvert och skriver anvisningar för användningen på kuvertet som lämnas till djurägaren. Sådan försäljning och utlämning av läkemedel är inte tillåten. Vid behandling av ett djur får veterinären vid behandlingstillfället lämna ut läkemedel för en begränsad behandlingsperiod med hänsyn till ändamålet för behandlingen och djurägarens möjlighet att erhålla läkemedlet från apoteket. I normalfallet får djurägaren ett recept på läkemedlet som sedan kan köpas på apotek. Jordbruksverket anser inte att det är förenligt med gällande föreskrifter att sälja medicin på det sätt som AA beskrivit.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Veterinär AA har, med de mediciner han uppgivit, övermedicinerat hunden kraftigt. Trots att det förelegat ett okomplicerat inflammatoriskt tillstånd, som en konjunktivit är, har AA använt ett allmänverkande potent kortisonpreparat (dexametason) och ett potent bredspektrumantibiotika till en sex månader gammal valp. Detta är inte lege artis. Inte heller är det lege artis att upprepade gånger ge dexametason till en växande valp.

Till denna felaktiga behandling kommer också att han har fört in medicin till Sverige som inte kan köpas här och tagit bort originalförpackningarna. Dessutom är journalföringen bristfällig. Det rådde därför enligt ansvarsnämndens mening ingen tvekan om att AA varit så försumlig i sin yrkesutövning att han tilldelades en erinran.

JOHAN BECK-FRIIS

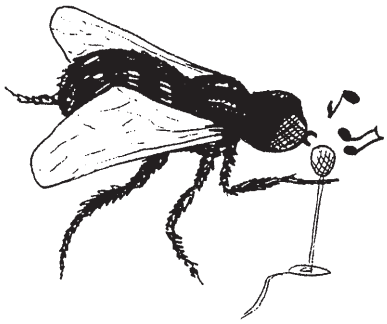

Phlugan 2009

Lördagen den 7 november anordnas den traditionella Phluganfesten.

16:30 serveras fördrinken utanför **Aulan i Undervisningshuset**.

Efter fördrink och femte årskursens spex serveras middagen på **Ultunarestaurangen**.

Klädsel: Smoking

Kostnad: Veterinärstudenter 550:–, övriga 650:–.

Betala in på BG 895-5981. Sista anmälningsdatum (dvs sista inbetalningsdatum) är *5 oktober*, men först till kvarn... Sent inkommen anmälan kan inte garanteras plats.

Var vänlig ange namn (+ namn före eventuellt namnbyte), avgångsår på stutis, klassnamn, samt middagsönskemål såsom cider eller öl till förrätten, ej svartsoppa, vegan, vegetarian, allergier eller liknande på inbetalningen.

Anmälningsfrågor:
alma0001@stud.slu.se

Övriga frågor:
evol0123@stud.slu.se

Hjärtligt Välkomna

önskar VMF:s Klubbverk genom Klubbmästare Eva Olsson.

Gör din litteratursökning på www.svf.se

Som medlem i veterinärförbundet har man möjlighet att utan någon kostnad utföra litteratursökningar på den internationella vetenskapliga databasen Pub Med. Logga bara in på medlemsdelen av förbundets hemsida www.svf.se, och tryck på rubriken "Sökning på Pub Med". Större delen av den naturvetenskapliga världen ligger för dina fötter, bara några tangenttryckningar bort.

Ansvarsärende

Kunde inte sätta intravenös kanyl på häst

En djurägare anmälde veterinär XX för felbehandling av en häst, men veterinären bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARENS ANFÖRANDE

En morgon hade anmälarens häst en vilopuls på 60 mot normalt 30–40 och var darrig och överaktiv. Hästen hade dagen innan genomfört en distansritt på fem mil och sedan vilat en natt i sin box. Veterinären på tävlingsplatsen hade rekommenderat ägaren att söka veterinär om hästen inte var bättre dagen efter tävlingen.

Ägaren ringde till distriktsveterinärerna och jourhavande veterinären XX kom till stallet. Besöket blev en mycket otrevlig upplevelse både för hästen och för ägaren. XX talade otydligt och gick ostadigt. Det var flera i stallet som upplevde honom som onykter. XX konstaterade att hästen behövde vätska. XX hade inte någon rakapparat och fick därför låna en av en annan hästägare i stallet. När XX skulle sätta kanylen skrek och röt han på hästen att den skulle stå stilla, vilket fick till följd att den blev ännu mer nervös. XX gjorde två försök att sätta kanylen på halsens ena sida varefter en blödning i muskeln gjorde att svullnad uppstod. XX gjorde då försök att sätta kanylen på andra sidan och misslyckades vid två försök även på denna sida. Han tappade kanylen i boxen och hästägaren kände sig mycket illa till mods.

När XX föreslog att man skulle skära upp en blodåder och sätta kanylen på detta sätt ville ägaren att han istället skulle ringa efter en kollega. Detta gjordes trots att hon till en början fick veta att det inte fanns någon annan att ringa. Hästen var under tiden spänd av uppståndelsen men inte ohanterlig. Den andra veterinären kom och satte kanylen utan några som helst problem varpå denne åkte igen. Hästen fick sedan vätska. Eftersom den veterinär som ägaren talat med under distansritten föreslagit att blodprov skulle tas om hästen inte blev bättre frågade hon även veterinär XX om detta. När blodprov skulle tas skulle XX åter sätta kanyl på hästen. XX skrek på hästen och misslyckades igen. Sedan togs blodprov genom att XX tryckte ut blod i ett rör.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

Vid det aktuella besöket led XX av sviterna efter en svår influensa med hosta och muskelvärk i axlar och rygg. Han borde ha sjukskrivit sig men eftersom det var jourhelg ville han ogärna försätta sina kolleger i den situationen. De värktabletter som XX tog ger muntorrhet och detta påverkade talet. Inga andra djurägare som XX träffade under helgen klagade på detta.

Djurägaren kontaktade XX per telefon under morgonen och han åkte dit direkt. När han kom till stallet föreföll hästen vara helt frisk men enligt djurägaren var den stressad och spänd. Efter att ha undersökt hästen föreslog XX vätskegiva och Beviplex. Orsaken till att han inte hade rakapparat med sig var att han lånat ut den till en kollega. Det är möjligt att sätta kanyl utan att raka men eftersom det fanns en rakapparat var detta inte ett problem. XX har inte någon gång tidigare misslyckats med att sätta permanentkanyl men den första kanylen var defekt och vid det andra försöket var hästen mycket spänd vilket resulterade i en blödning. XX beslöt ➤

HEROFONDEN

pensionsfond för veterinärer

Herofonden är en privat pensionsfond för veterinärer inom Sveriges Veterinärförbund. Veterinärer som är över 60 år kan idag få del av fondens avkastning. De krav som ställs är att veterinären under tio år ska ha betalat en årlig premie till fonden och under samma tid ha varit medlem i SVF.

Idag uppgår premien till Herofonden till 200 kronor per år. När veterinären fyllt 60 år får inte fler premier betalas, vilket innebär att den person som vill få del av medlen måste börja betala till fonden senast vid 50 års ålder. Tilldelningen beräknas på avkastningens storlek och på hur länge veterinären har betalat till fonden.

Ytterligare upplysning om Herofonden finns på veterinärförbundets hemsida www.svf.se. Ring 08-545 558 20 eller skriv till Sveriges Veterinärförbund om du vill gå med i Herofonden.

➤ då att det var bättre att byta sida.

Djurägaren har missförstått XX beträffande hans anmärkning att man kan göra ett litet snitt i huden för att komma åt kärlet. Ägaren hade dock vid denna tidpunkt förlorat förtroendet för honom och eftersom en kollega förklarat sig villig att ställa upp vid komplicerade ingrepp på smådjur ringde han denna kollega. Det var en ren service till djurägaren, vilket under normala omständigheter är omöjligt. Kollegan och XX lyckades med gemensamma krafter hålla hästen så att kollegan efter visst besvär kunde sätta permanentkanylen. Sedan gavs vätska och Beviplex och under tiden pratade XX med hästägaren som inte då gav uttryck för någon kritik. Ägaren frågade XX om ett blodprov skulle vara till nytta. Detta hade han själv redan tänkt på eftersom man inte borde träna hästen, som var 19 år, för distansridning om det dåvarande tillståndet inte berodde på infektion.

Blodprovet togs direkt ur permanentkanylen och några ytterligare försök att punktera kärlet gjordes inte. XX kom överens med djurägaren att permanentkanylen kunde sitta kvar över dagen om hästen skulle behöva ytterligare vätska. Detta kan möjligen ifrågasättas men mot bakgrund av problemen att sätta kanylen ansåg XX att det var det bästa. Djurägaren kontaktade XX senare per telefon och uppgav då att hästen var normal igen och han instruerade henne att ta bort permanentkanylen. Två dagar senare meddelade han ägaren per telefon att blodprovet visade på en virusinfektion som varit den troliga orsaken till hästens problem.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket ansåg det vara svårt att bilda sig en uppfattning beträffande vad som sagts och gjorts då ord står mot ord.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Ansvarsnämnden hade svårt att bedöma exakt vad som hände under behandlingen eftersom ord står mot ord. Att misslyckas med att sätta en kanyl är emellertid sådant som kan inträffa utan att det kan anses försumligt. Kanylen kunde sedan sättas av en annan veterinär som då fick hjälp med att hålla hästen.

När det gäller påståendet att veterinär XX upplevdes som onykter har han lämnat en förklaring till hur han kunde komma att uppfattas på detta sätt. Ansvarsnämnden fann ingen anledning att ifrågasätta denna förklaring och fann därför ingen grund att rikta kritik mot XX. Anmälan ledde inte till någon disciplinåtgärd.

JOHAN BECK-FRIIS

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR
Förmaksflimmer, ca 160–190 slag/minut.

DISKUSSION
Förmaksflimmer kännetecknas av en fullständigt oregelbunden kammarrytm och frånvaro av p-vågor. EKG-komplexens amplituder är generellt sett små hos katt, vilket försvårar tolkningen. Förmaksflimmer anses vara ovanligt hos katter och är när det förekommer nästan alltid kopplat till hjärtsjukdom. Hos denna katt var förmaksflimret dessutom intermittent.

Vid behandling av förmaksflimmer bör i första hand grundorsaken behandlas, t ex hypertrofisk kardiomyopati (HCM). Specifik arytmibehandling syftar till att sänka hjärtfrekvensen och vanligen används ß-blockare, t ex atenolol eller kalciumkanalblockare, t ex diltiazem.

Eftersom ingen bakomliggande hjärtsjukdom kunde påvisas och katten inte visade några symtom efter några dagar ordinerades ingen behandling. Uppföljande årliga ekokardiografiundersökningar rekommenderas för att utesluta utveckling av HCM.

EKG-fall av intresse för publicering i SVT kan skickas till Anna Tidholm, c/o SVT-redaktionen. Registreringen bör vara avledning II med hastigheten 50 mm/sek och amplituden 1 cm = 1 mV. Både kompletta fallbeskrivningar och frågeställningar riktade till Anna Tidholm tas emot.

Har du frågor om cancer?

020-222 111

Cancerfondens informations- och stödlinje,
öppet mån–fre kl. 09.00–16.30.

infostodlinjen@cancerfonden.se

Cancerfonden

läkemedel

Behandling med NSAID till nöt, svin, får och get

Läkemedelsverket har tagit fram nya rekommendationer för hur NSAID ska användas till nötkreatur, gris, får och get vid olika sjukdomstillstånd och operativa ingrepp.

Under hösten 2008 samlade Läkemedelsverket veterinära experter till en workshop där rekommendationer för behandling med NSAID till nötkreatur, gris, får och get utarbetades. Rekommendationen tar upp hur NSAID bör användas vid till exempel juversjukdom, ledsjukdom, luftvägssjukdom, gastrointestinala störningar, ämnesomsättningssjukdom eller för att lindra smärta och påskynda återhämtning i samband med operativa ingrepp.

Behandlingsrekommendationen distribueras till alla veterinärer i ett supplement till Läkemedelsverkets tidskrift ”Information från Läkemedelsverket” i mitten av september. Rekommendationen finns även tillgänglig på Läkemedelsverkets webbplats, www.lakemedelsverket.se.

Svenska Distriktsveterinärföreningen firar 100 år!
Stockholm den 26 september 2009

• • •

Bäste DVF-medlem – Glöm inte att anmäla dig och betala in avgiften.
Se utförlig annons i Svensk Veterinärtidning nr 8-9 eller 10.

Parasit orsakar utbredd dödlighet hos grönfinkar

Grönfinkar har även i år drabbats av en ökad dödlighet. SVA har under sommaren fått in 42 döda fåglar och kunnat konstatera att alla dessa fåglar har dött till följd av trikomonasinfektion. Samma parasit låg bakom dödligheten hos finkfåglar i Sverige under sommaren och hösten 2008.

– Sjuka fåglar har svårt att äta och dricka, de har ofta intorkat sekret på näbben och sitter uppburrade och apatiska kort innan de dör, berättar Erik Ågren, biträdande statsveterinär och viltpatolog på SVA.

– Med tanke på att rapporterna kommer från den intresserade allmänheten som hör av sig till SVA finns det ett stort mörkertal av döda fåglar, säger Erik Ågren. Eftersom det är andra året som sjukdomen uppträder verkar den ha etablerat sig bland grönfinkarna i Sverige, konstaterar SVA i en nyhetsnotis den 28 juli.

Foto: Freddie Wendin

För andra året i rad har grönfinkar drabbats av ökad dödlighet.

Eva Eriksson utreder djurskyddslagstiftningen

Regeringen beslutade den 30 juli att tillsätta landshövding Eva Eriksson som särskild utredare för att göra en bred översyn av dagens djurskyddslagstiftning.

Sedan djurskyddslagen infördes 1988 har den inte setts över i sin helhet vilket gör att den idag är svåröverskådlig, skriver Jordbruksdepartementet i ett pressmeddelande. Forskning och erfarenhet har gett mer kunskap om djurens behov och beteende än man hade när den nuvarande lagen tillkom. Det finns också djurskyddsproblem som inte har kunnat lösas med nuvarande lagstiftning, bland annat övergivna och förvildade djur, användning av djur för sexuella ändamål och avel som leder till djurskyddsproblem, skriver departementet. Utredaren ska också se över hur djurbaserade parametrar kan mäta välbefinnandet hos olika djurslag.

Eva Eriksson är landshövding i Värmlands län och har tidigare varit regionråd i Västra Götalandsregionen, riksdagsledamot (fp) och vice ordförande i Folkpartiet. Förutom sitt uppdrag som landshövding är Eva Eriksson bland annat ledamot i Apoteksbolagets styrelse. Hon var ordförande under många år i centrala försökdjursnämnden och ledamot i Jordbruksverkets styrelse. Hon har även tidigare varit särskild utredare, bland annat i en utredning om djurens välfärd och pälsdjursnäringen.

KOLLEGIALT NÄTVERK

veterinärer stödjer veterinärer

Ett självständigt nätverk bestående av veterinärer som på ideell grund står till förfogande för kolleger som behöver en samtalspartner när livet känns komplicerat. Vi lyssnar och ger stöd efter bästa förmåga till kolleger med personliga problem med anknytning till yrket eller som av annan anledning sviktar socialt, psykiskt eller fysiskt.

Syftet med det Kollegiala Nätverket är att veterinärer enkelt och snabbt ska kunna få stöd av en medmänniska som samtidigt är väl förtrogen med veterinärens livsvillkor. Anledningen till att ta kontakt kan till exempel vara ohälsa, stress, privata problem och kriser, utbrändhet, mobbing, hot eller anmälan till Veterinära Ansvarsnämnden för felbehandling.

Sveriges Veterinärförbund har initierat verksamheten och stödjer nätverket med återkommande utbildning. Nätverket är tillgängligt för alla veterinärer i Sverige oavsett medlemskap eller inte i förbundet. Du väljer själv bland de kolleger som valt att vara samtalspartner och som är listade nedan. Naturligtvis garanteras du sekretess och du kan också välja att vara anonym.

Nätverkets medlemmar:

Namn	Ort	Telefon	Fax	E-post
Sten Berggren	Trosa	0156–136 84	0156–132 34	–
Eva von Celsing	Eskilstuna	016–292 93, 291 03	016–292 93	hvarsta.vet@telia.com
Ilmars Dreimanis	Laholm	0430–600 72, 070–399 69 67	–	ilmars.dreimanis@dv.sjv.se
Florin Gurban-Marcu	Höör	0413–290 49, 073–349 79 98	–	florin.gurban@telia.com
Erik Kjellgren	Arboga	0589–169 78, 192 80	0589–192 86	kjellgren.erik@swipnet.se
Herbert Lundström	Vänersborg	0521–660 99	–	hebbe@gotanet.se

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 37

8–9/9 -09. Kurs i Avtal och kontrakt i kliniska prövningar, Gnesta. Arr: Läkemedelsakademin. (SVT 8–9/09)

v 38

17–18/9 -09. Kurs i Djurhälsoarbete i AMS – grundläggande kunskaper om kobesättningar med robotmjölkning, Skara. Arr: Svensk Mjölk. (SVT 8–9/09)

18–19/9 -09. Kurs i Sårvård steg 1, Borås. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

v 39

23–24/9 -09. Kurs i CT/datortomografi hund och katt, Göteborg. Arr: Blå Stjärnan Akademin. (SVT 6/09)

v 40

29–30/9 -09. Kurs i Kidney disease in cats and dogs, Helsingborg. Arr: SweVet Piab AB (SPUV). (SVT 6/09)

1–2/10 -09. NKVet Symposium "Use and misuse of drugs in the athletic horse", Uppsala. (SVT 7/09)

2–3/10 -09. Kurs i Röntgenteknik, -anatomi. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

v 41

7/10 -09. Föreläsning "Update in managing urinary tract disease in the dog and cat", Göteborg. Arr: Blå Stjärnan Akademin, Hill's Pet Nutrition Speaker Tour. (SVT 7/09)

8/10 -09. Föreläsning "Update in managing urinary tract disease in the dog and cat", SLU och Stockholm. Arr: Hill's Pet Nutrition Speaker Tour. (SVT 7/09)

8–9/10 -09. Kurs i Reproduktion, hund och katt, Knivsta. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

10–11/10 -09. Small Animal Ultrasound, modul 3 och 4, Hasselfors, Sverige. Arr: Improve International och Jan F. Andersen AB/AS. (SVT 5/09)

v 42

16–17/10 -09. Kurs "Resultaten är tillbaka från labbet – nu då?" – en kurs i tolkning av hematologiska och kliniskkemiska provsvar (hålls på engelska), Stockholmstrakten. Arr: Swevet Piab AB (SPUV). (SVT 2/09)

16–17/10 -09. Kurs i Ultraljud grund, smådjur, Uppsala. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

v 43

22–23/10 -09. Kurs i Ögonsjukdomar, grundkurs, Strömsholm. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

22–23/10 -09. Kurs i Cracking the chest, Göteborg. Arr: SweVet Piab AB (SPUV). (SVT 6/09)

22–23/10 -09. Kurs Linea albasnitt – vad gör jag nu då?, Göteborg. Arr: SweVet Piab AB (SPUV). (SVT 6/09)

23–24/10 -09. Diseases and Disorders of the Feline Urinary System, Göteborg. Arr: Jamaren (alt The Swedish Veterinary Feline Study Group) (SVT 5/09)

v 44

28–30/10 -09. Kurs i Anestesi steg 2, hund och katt. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

v 45

5–6/11 -09. Veterinärkongressen,

Falu Djursjukhus AB söker Klinikveterinär

Falu Djursjukhus är ett välutrustat djursjukhus med tretton veterinärer, varav 6st har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar. Våra öppettider är alla dagar 08.00-22.30.

Vi tar emot patienter från hela Dalarna samt angränsande län. Våra patienter är huvudsakligen hundar och katter men även mindre smådjur. Djursjukhuset ligger i Falun – mitt i natursköna Dalarna med närhet till natur och friluftsliv vinter som sommar. Vi satsar kontinuerligt på kompetensutveckling av personalen och servicen till våra kunder.

Vi söker nu en veterinär för ett vikariat heltid med start senhösten 2009 t.o.m 2010-09-30 med goda möjligheter till förlängning. Särskilt intresse för ultraljud/invärtes medicin eller ortopedi är önskvärt. Tillträde enligt överenskommelse.

Vi erbjuder ett omväxlande arbete med stora möjligheter att vidareutveckla ditt eget intresseområde. Vi är godkänd utbildningsplats för specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar. Du kommer att arbeta tillsammans med ett trevligt gäng med bra sammanhållning!

Mer information om oss finns på vår hemsida *www.faludjursjukhus.se.* Frågor om tjänsten besvaras av VD Yvonne Wiberg, 070-7465157 eller mail *yvonne.wiberg@faludjursjukhus.se*

Välkommen med din ansökan snarast till ovanstående mailadress eller till Falu Djursjukhus AB, Samuelsdalsvägen 2b, 791 61 Falun.

➤ Undervisningshuset, SLU, Ultuna. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Sveriges Veterinärförbund. (SVT 16/08)

v 47

16–20/11 -09. Advanced veterinary studies – Dentistry IV Oral surgery course with Wet lab, Halmstad. Arr: ESAVS (European School for Advanced Veterinary Studies). (SVT 7/09)

20–21/11 -09. Kurs i Dermatologi steg 1. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

v 48

25–26/11 -09. Kurs i Röntgendiagnostik för smådjurspraktiker. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

26–27/11 -09. Kurs i Anestesiologi, fågel, reptil, kanin och små gnagare. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

v 50

10–11/12 -09. Kurs i Anestesi steg 3, del 1. Arr: VeTAbolaget. (SVT 2/09)

Internationella

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 36

31/8–4/9 -09. 10th Congress of Veterinary Anaesthesia, Glasgow, UK. (SVT 4/09)

31/8–4/9 -09. Advanced Veterinary Studies – Oncology I Intensive Traning, Lissabon, Portugal. (SVT 7/09)

31/8-4/9 -09. Advanced Veterinary Studies – Endoscopy Intensive Course with Workshops, Giessen, Tyskland. (SVT 7/09)

31/8-4/9 -09. Advanced Veterinary Studies – Rehabilitation and Physiotherapy of Small Animals II, Wien, Österrike. (SVT 7/09)

31/8-4/9 -09. Advanced Veterinary Studies – Small Animals Reproduction I – ESAVS & EVSSAR, Nantes, Frankrike. (SVT 7/09)

31/8-4/9 -09. Equine Courses - Dentistry Basic Course, Hannover, Tyskland. (SVT 7/09)

3-6/9 -09. Etterutdanningskurs i gastroskopi, akuttmedisin, fordøyelsessykdommer, ernæringslære och tannpleie, Trondheim, Norge. (SVT 5/09)

5-6/9 -09. Tannkurs hest, Viul, Norge. (SVT 1/09)

5-9/9 -09. Advanced Veterinary Studies – Neurology I – Intensive Course, Bern, Schweiz. (SVT 7/09)

v 37

7–11/9 -09. Advanced Veterinary Studies – Behavioural Medicine I, Luxemburg. (SVT 7/09)

7–11/9 -09. Advanced Veterinary Studies – Exotic Pets Medicine & Surgery Course With Wet lab, Brno, Tjeckien. (SVT 7/09)

8–11/9 -09. Kurs i Soft-tissue Surgery – 4-day practical sessions, Viul, Norge. (SVT 1/09)

8–12/9 -09. Advanced Veterinary Studies – Soft Tissue Surgery Basic Course with

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för kliniska vetenskaper, Uppsala

Licentiat

i klinisk vetenskap, inriktning epidemiologi

Sista ansökningsdag är den **28 september 2009**.
Fullständig annons finns på **personal.slu.se/jobb**

Lundens Djurhälsa arbetar bl a med veterinärmedicinsk svinrådgivning.
Vi arbetar med svinföretaget som helhet och analyserar besättningen utifrån detta perspektiv.
Vår marknadsandel är ca 12 % av landets svinproduktion och vi expanderar nu kraftfullt.
Därför söker vi nu en

Veterinär

Lundens Djurhälsa
– Vi ser Ditt företag ur en annan vinkel

Tjänsten är en utbildningstjänst och vårt mål är att medverka till att du inom några år erhåller specialistkompetens i svinens sjukdomar.

Vi söker dig som:
- Har en glad och positiv personlighet med hög social kompetens
- Är genuint intresserad av grisar och grisproduktion
- Har en viss fallenhet för siffror och teknik
- Tycker om att köra bil och inte räds långa arbetsdagar om det behövs

Du skall inneha svensk veterinärlegitimation och körkort med behörighetsklass B eller högre. Eftersom arbetet stundtals är fysiskt ansträngande ser vi gärna att du gillar att hålla dig i form. Vi tillämpar 6 mån provanställning.

Vidare upplysningar lämnas av leg vet Erik Lindahl, tel 07055-91200 alt erik.lindahl@lundens.com.

Ansökan med meritförteckning skickas till Lundens Djurhälsa, Lundens gård, 311 93 Långås senast den 30 september 2009.

Workshops, Wien, Österrike. (SVT 7/09)

9–12/9 -09. BEVA Congress 2009, Birmingham, UK. (SVT 3/09)

9–12/9 -09. 13th Conference of the European Society of Domestic Animal Production (ESDAR) and Annual Meeting of EU AI-VETS, Gent, Belgien. (SVT 10/09)

9–13/9 -09. Kurs i Veterinary Chiropractic: Module V, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/09)

v 38

14–18/9 -09. Advanced Veterinary Studies – Cardiology Course I, Lissabon, Portugal. (SVT 7/09)

19–20/9 -09. Kurs i Osteosyntese, trinn 2, Viul, Norge. (SVT 1/09)

v 39

22–23/9 -09. Scientific conference on Animal Protection and Welfare, Brno, Tjeckien. (SVT 6/09)

24–25/9 -09. Kurs i djursjukvård på häst "Equine veterinary nursing for the hospitalised patient", Oslo, Norge. (SVT 10/09)

24–26/9 -09. British Veterinary Association (BVA) Congress 2009, Cardiff, UK. (SVT 4/09)

24–27/9 -09. 11th Congress of the World Equine Veterinary Association (WEVA) arrangeras i Guarujá, São Paulo, Brasilien. (SVT 8–9/09)

26–29/9 -09. Equine Nutrition and Training Conference, ENUTRACO 2009, Madrid, Spanien. (OBS ändrat datum) (SVT 16/08)

v 40

1–4/10 -09. SEVC Southern European Veterinary Conference, Barcelona, Spanien. (SVT 7/09)

NY **2–4/10 -09. Medisinsk og kirurgisk behandling av gnagere, kanin og ilder arrangeras i Adamstua,** Norge av Norges Veterinærhøgskole. Info: Åshild Roaldset, sevu@veths.no eller www.veths.no

3–4/10 -09. Orthopaedic Case Days 2009 for equine practitioners, Weilerswist-Mueggenhausen och Bonn, Tyskland. (SVT 10/09)

v 41

5/10 -09. Föreläsning "Update in managing urinary tract disease in the dog and cat", Roskilde, Danmark. (SVT 7/09)

5–6/10 -09. Medicating sport horses for equine practitioners, Bonn, Tyskland. (SVT 10/09)

6/10 -09. Föreläsning "Update in managing urinary tract disease in the dog and cat", Vejle, Danmark. (SVT 7/09)

7–9/10 -09. 11th International Companion Animal Welfare Conference, Budapest, Ungern. (SVT 10/09)

8–17/10 -09. Internationally accredited program to become a Certified Canine Rehabilitation Practitioner, Mallorca, Spanien. (SVT 6/09)

9/10 -09. Föreläsning "Update in managing urinary tract disease in the dog and cat", Norges Veterinärhögskola och Olso. (SVT 7/09)

10–11/10 -09. Tannkurs hund/katt, trinn 2, Viul, Norge. (SVT 1/09)

v 42

14–18/10 -09. Intensive neuroscience based chiropractic seminar with hands on practical training focussing on horses and dogs, modul 1 – Cervical, Sittensen, Tyskland. (SVT 7/09)

NY **17–18/10 -09. Kurs i TPLO – operasjonsteknikk for kneledd** arrangeras i Viul, Norge av Jan F. Andersen A/S i samarbete med firma Aesculap. Info: www.jfa-as.no.

v 43

NY **21–23/10 -09. Kurs i odontologi for dyrepleiere, samling 1(3)** arrangeras i Oslo av Norges veterinærhøgskole. Info: Senter for etter- og videre- ➤

REGIONDJURSJUKHUSET • HELSINGBORG

söker två klinikveterinärer till smådjurskliniken

Specialist i hundens och kattens sjukdomar eller motsvarande för tillsvidareanställning. Tjänstgöringsgrad och tillträde efter överenskommelse.

Klinikveterinär för graviditetsvikariat, tjänstgöringsgrad 100%. Erfarenhet är meriterande. Tillträde snarast, varaktighet i första hand till 1 september 2010, möjlighet till förlängning finns.

I båda tjänsterna ingår jourtjänstgöring. Vi erbjuder en stimulerande arbetsmiljö med goda möjligheter till utveckling och vidareutbildning.

Välkommen med din ansökan senast 20 september 2009 till
Ann-Charlotte Sandberg, Regiondjursjukhuset Helsingborg
Box 22097
250 23 Helsingborg. Märk kuvertet "Ansökan klinikveterinär".

För frågor om tjänsterna kontakta veterinär Ann-Charlotte Sandberg, ann.charlotte.sandberg@djursjukhus.com, 0765-404117 eller klinikchef Ylva Linder, ylva.linder@djursjukhus.com, 0733-168037.

Bergavägen 3 • 250 23 Helsingborg
Smådjur 042-168000 Jour 042-168080 • Stordjur 042-168050 Jour 042-168070
www.djursjukhus.com

utdanning, sevu@veths.no, hemsida www.veths.no (se annons i denna tidning)

21–25/10 -09. The Original Basic Veterinary Chiropractic Course – module I, Sacropelvic, Sittensen, Tyskland. (SVT 10/09)

23/10 -09. Basic ultrasound, Odense, Danmark. (SVT 10/09)

24/10 -09. Echocardiography II, Odense, Danmark. (SVT 10/09)

24–25/10 -09. Kurs i Spinalkirurgi, Viul, Norge. (SVT 1/09)

v 44

26/10 -09. Ophthalmology – Glaucoma – Retinal Exam. and Diseases, Odense, Danmark. (SVT 10/09)

26–30/10 -09. Advanced Veterinary Studies – Neuropathology – Intensive Course for Pathologists, Neurologists and MRT Users, Bern, Schweiz. (SVT 7/09)

NY **27–28/10 -09. Kurs i gassanestesi og smertelindring av laboratoriedyr** arrangeras i Bergen, Norge av Norges Veterinærhøgskole. Info: Åshild Roaldset, sevu@veths.no eller www.veths.no

29–30/10 -09. The Veterinary Conference "Stem cell therapies – steps towards clinical use", Leipzig, Tyskland i anslutning till The World Conference on Regenerative Medicine. (SVT 6/09)

v 45

4–8/11 -09. Intensive neuroscience based chiropractic seminar with hands on practical training focussing on horses and dogs, modul 2 – Thoracolumbar, Sittensen, Tyskland. (SVT 7/09)

v 46

8–12/11-09. XVIth Congress of World Veterinary Poultry Association (WVPA), Marrakesh, Marocko. (OBS ändrat datum) (SVT 4/09)

14–15/11 -09. Kurs i Ultralyd abdomen hund og katt, Viul, Norge. (SVT 1/09)

v 47

16–27/11 -09. Advanced Veterinary Studies – Internal Medicine II, Utrecht, Nederländerna. (SVT 7/09)

20/11 -09. Electrocardiogram – Interpretation, Odense, Danmark. (SVT 10/09)

21/11 -09. Ultrasound II, Odense, Danmark. (SVT 10/09)

v 48

23–27/11 -09. Excellence in Veterinary

Klinikveterinär i Bohuslän!

Bohusläns Smådjursklinik i Uddevalla söker veterinär med inriktning smådjur. Vi har ca 9 000 patienter årligen, övervägande hund och katt. Kliniken har höga ambitioner där trevligt bemötande har lika stor betydelse som högkvalitativ vård. För oss är modern utrustning och kontinuerlig utbildning en viktig del av verksamheten.

Tjänsten är på 80 %, men med rätt person kan detta diskuteras. Du som söker bör vara social med stor servicekänsla. Du är med fördel specialist med inriktning på internmedicin/ultraljud, men även andra inriktningar är av intresse. Då kliniken befinner sig i ett expansivt skede söker vi dig som har erfarenhet och intresse att vara delaktig i klinikens vidareutveckling.

Besök vår hemsida för mer information om kliniken, www.bosmab.se.

Vid frågor kontakta VD Anders Norlinder på 0522-81778 / 0739 793768
Ansökan skickas via mail till anders.norlinder@bosmab.se

MILJÖFÖRVALTNINGEN I STOCKHOLMS STAD SÖKER

Enhetschef

till tillverkningsenheten vid avdelningen för livsmedelskontroll. Enheten består av ca 12 medarbetare och arbetar främst med:

- kontroll enligt livsmedelslagstiftningen
- riktade kontrollinsatser av livsmedelsverksamheter t.ex. animalieanläggningar, kök i förskolor
- gör dricksvattenkontroll

För ytterligare upplysningar gå in på: **www.stockholm.se/jobb**

STOCKHOLMS STAD MILJÖFÖRVALTNINGEN

www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Therapy (Small Animal) – Internal Medicine and Emergency/Critical Care, Lissabon, Portugal. (SVT 7/09)

NY 25–27/11 -09. Kurs i anestesi og smertebehandling for dyrepleiere, samling 1(3) arrangeras i Oslo av Norges veterinærhøgskole. Info: Senter for etter- og videreutdanning, sevu@veths.no, +47 22 59 72 40, hemsida www.veths.no
(se annons i denna tidning)

26–28/11 -09. BCVA (British Cattle Veterinary Association) Congress, Southport, England. (SVT 8–9/09)

27–29/11 -09. 15th Eurocongress FECAVA (The Federation of European Companion Animal Veterinary Associations), Lille, Frankrike. (SVT 2/09)

v 49

30/11–4/12 -09. Excellence in Veterinary Therapy (Small Animal) – Neurologoy and Ophthalmology Course, Lissabon, Portugal. (SVT 7/09)

2–6/12 -09. Intensive neuroscience based chiropractic seminar with hands on practical training focussing on horses and dogs, modul 3 – Sacropelvic, Sittensen, Tyskland. (SVT 7/09)

2–6/12 -09. The Original Basic Veterinary Chiropractic Course – module II, Thoracolumbar, Sittensen, Tyskland. (SVT 10/09)

5–6/12 -09. Kurs i Oftalmologi, Viul, Norge. (SVT 1/09)

v 51

15–17/12 -09. 11th Congress on Equine Medicine and Surgery, Genève, Schweiz. (SVT 10/09)

v 1

6–10/1 -10. Intensive neuroscience based chiropractic seminar with hands on practical training focussing on horses and dogs, modul 4 – Extremities, Sittensen, Tyskland. (SVT 7/09)

v 2

13–17/1 -10. The Original Basic Veterinary Chiropractic Course – module III, Cervical, Sittensen, Tyskland. (SVT 10/09)

v 3

NY 20–22/1 -10. Kurs i odontologi for dyrepleiere, samling 2(3) arrangeras i Oslo av Norges veterinærhøgskole. Info: Senter for etter- og videreutdanning, sevu@veths.no, hemsida www.veths.no
(se annons i denna tidning)

v 6

NY 10–12/2 -10. Kurs i anestesi og smertebehandling for dyrepleiere, samling 2(3) arrangeras i Oslo av Norges veterinærhøgskole. Info: Senter for etter- og videreutdanning, sevu@veths.no, +47 22 59 72 40, hemsida www.veths.no
(se annons i denna tidning)

10–14/2 -10. Intensive neuroscience based chiropractic seminar with hands on practical training focussing on horses and dogs, modul 5 – Integrated, Sittensen, Tyskland. (SVT 7/09)

v 8

24–28/2 -10. The Original Basic Veterinary Chiropractic Course – module IV, Extremities, Sittensen, Tyskland. (SVT 10/09)

v 14

7–11/4 -10. The Original Basic Veterinary Chiropractic Course – module V, Integrated, Sittensen, Tyskland. (SVT 10/09)

v 15

NY 14–16/4 -10. Kurs i odontologi for dyrepleiere, samling 3(3) arrangeras i Oslo av Norges veterinærhøgskole. Info: Senter for etter- og videreutdanning, sevu@veths.no, hemsida www.veths.no
(se annons i denna tidning)

v 16

NY 21–23/4 -10. Kurs i anestesi og smertebehandling for dyrepleiere, samling 3(3) arrangeras i Oslo av Norges veterinærhøgskole. Info: Senter for etter- og videreutdanning, sevu@veths.no, +47 22 59 72 40, hemsida www.veths.no
(se annons i denna tidning)

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för kliniska vetenskaper, Uppsala

Postdoktor

Klimatförändringen och nya virusinfektioner hos husdjur

Institutionen för kliniska vetenskaper ansvarar för grundutbildning, forskning och utbildning på forskarnivå inom ämnena anestesiologi, bilddiagnostik, epidemiologi, försöksdjursvetenskap, kirurgi, klinisk kemi, medicin och reproduktion. Inom samtliga ämnen spänner vår verksamhet över alla djurslag.

Arbetsuppgifter: Den sökande ska kunna delta i, men även självständigt initiera, relevant forskning kring orbivirusinfektioner hos husdjur av betydelse för svenska förhållanden.

Kvalifikationer: För denna anställning krävs doktorsexamen eller utländsk examen som bedöms motsvara doktorsexamen inom relevant ämnesområde. Examen ska ha avlagts högst tre år före ansökningstidens utgång. Veterinärexamen är meriterande.

SLU eftersträvar mångfald och jämn könsfördelning.

Sista ansökningsdag är den **28 september 2009**
Fullständig annons finns på **personal.slu.se/jobb**

noterat

McDonalds bojkottar okastrerat griskött

Den 28 juli meddelade den multinationella snabbmatskedjan McDonalds att man senast 2011 bara kommer att använda griskött från okastrerade grisar i alla restauranger i Tyskland. Fram till 2011 kommer kedjan att till sina 1 300 tyska restauranger bara köpa kött från hangrisar som kastrerats med bedövning, meddelades vidare.

McDonalds talesperson i Tyskland sade i en kommentar att koncernen nu förväntar sig att tyska svinbönder ska ställa om sin produktion till en uppfödning utan kirurgisk kastration. Om de tyska svinuppfödarna inte lyckas med det kommer McDonalds att köpa sina råvaror från andra länder där man inte utför kirurgisk kastration, fortsatte han.

Veterinärtidningen rapporterade i nr 7/09 att ett vaccin mot ornelukt godkändes inom EU under våren. Om McDonalds beslut mot kirurgisk kastration av grisar följs av andra stora livsmedelskedjor, kan intresset för immunologisk reglering av grisens könsmognad bli stort i Europa. ■

Inga nya fall av bluetongue

Sommarens vaccinationer mot bluetongue går enligt planerna, skriver Jordbruksverket i ett pressmeddelande den 5 augusti. Några nya fall av smittan har inte upptäckts.

Under sommarhalvåret vaccineras framför allt får, men också en del kalvar igen mot bluetongue. I slutet av sommaren kom vaccinationerna igång ordentligt, beroende på att de flesta lamm hunnit bli tillräckligt gamla för immunisering. Svenska Djurhälsovården som utför vaccinationerna bedömer att man hunnit igenom en tredjedel av de djur som ska vaccineras fram till mitten av september. Totalt ska ungefär 300 000 får och nöt vaccineras. De bedömer att de kommer att hinna klart i god tid.

– Det är bra att vaccinationerna fortlöper som planerat. Att vi hittade några smittade kalvar under vårvintern visar att smittan kan överleva vintern på detta sätt. Det var väntat. Det är bra att vi inte har påvisat bluetongue hos fler djur under året. Detta stärker oss i uppfattningen att vi med vaccination har valt rätt strategi och vi har goda förhoppningar om att utrota smittan, säger Bengt Larsson, smittskyddschef på Jordbruksverket. ■

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon bostad*
KARIN ÖSTENSSON	070-461 14 46
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
PIA RAZDAN	0650-54 87 37
SUZANNE SANDQUIST	0480-551 81
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
ELÖD SZANTO	0501-101 68
MARGARETA WIDELL	018-31 50 28

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon bostad*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
Sekreterare	
MONICA LANDSTRÖM	070-211 31 37
Vice sekreterare	
URSULA WENNSTRÖM	070-942 62 58
Kassör	
CHRISTER GYLLERUP	044-10 60 51
KAJSA GUSTAVSSON	070-924 56 86
LARS-ERIK STABERG	070-604 06 45

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon bostad*
JOHANNA ZWENSON	0705-22 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	0703-97 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
ANNE BRUNBERG	0706-68 77 16

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
BIRGITTA LARSSON

PATRICIA HEDENQVIST
ARJA KAUTTO
LENA MALMGREN
THOMAS MANSKE
BODIL STRÖM-HOLST

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST

Sekreterare
BENGT ERIKSSON

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
THOMAS MANSKE

Sekreterare
ANNA HELMER

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
JOHAN BLIX

LIVSMEDELSSEKTIONEN

Ordförande
ARJA KAUTTO

Sekreterare
ELISABET LINDAL

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
BODIL STRÖM-HOLST

Sekreterare
LOTTA MÖLLER

Ormen

Stockholmare liksom storstadsbor världen runt tycks älska att ha udda sällskapsdjur. Jag drar mig till minnes en lustig historia från tiden jag bodde i Stockholm. Min veterinärklinik fick många förfrågningar av ormägare vars ormar inte betedde sig som de enligt ägaren borde.

Klok som jag är tänkte jag: ännu en inkomstkälla! Men, kanske bäst att gå en kurs först och jag gjorde så och lärde mig mycket om ormar. Jag hade aldrig träffat på en orm i den svenska naturen och hade kanske därför inte utvecklat ormskräck.

På den, för den här tiden, något udda kursen, arrangerad av en entusiastisk ”ormfreak” till kollega, presenterades man för diverse olika ormar, bland andra en boaorm, som kan vara rätt stora. Vi kursdeltagare, vi var inte så många, fick känna på ormar (ormar är inte slemmiga, de antar temperatur efter omgivningen. Det känns som siden att ta på en orm som håller rumstemperatur). Vi fick lära oss att känna igen de vanligaste ”sällskapsormsarterna”, vi fick klämma på ormarna, vi fick lära oss var och vad man vid behov injicerar på orm (deras inre organ ligger av naturliga skäl inte som på ”vanligt folk”). Vi fick lära oss hur man öppnar och inspekterar munnen med hjälp av en spatel, vi fick lyssna på andning och hjärta med stetoskop etc etc. Vi lärde oss också könsbestämning av orm! Väldigt kul var det.

Nåja, sen skaffade vi oss en rottweilervalp och hon skulle ju socialiseras med folk så då gick vi ut med henne titt som tätt i folkvimlet i Stockholm. En vacker sommarkväll gick vi till Kungsträdgården. Där fanns det gott om folk som ville klappa och snacka lite med en valp: barnfamiljer, tonåringar, hippisar, knarkare och knarkförsäljare. Samt poliser.

Stämningen brukade vara vänlig och i topp åtminstone tidiga sommarkvällar. Poliserna brukade köra in från Hamngatan och parkera polispiketen en liten bit in i ”Kungsan” och sedan promenerade de runt, sisådär sex stycken, men gick två och två. De hade kortärmade sommarskjortor och kraftiga överarmar med tummarna förankrade i bältena som klirrade lite av nycklar? handbojor? eller vad vet jag? Bredbenta och lite hjulbenta var de också… mycket mellan benen?

Sen kom det roliga. En långhårig typ med suspekt utseende som såg lite lagom ovårdad ut stod lutad mot något, en bänk eller ett staket, minns inte riktigt, och var omgiven av ett par likadana suspektutseende kompisar, men den långhåriga hade den här rätt stora ormen ringlad ett varv runt sin hals. Ormens ”svans” hängde på hans vänstra sida ner mot låret och huvudet snokade lite kärvänligt på hans kropps högra sida! En fredlig boaorm, men ganska stor! Tjockleken på mitten var jämförbar med en kraftig mans överarm. Det passerande polisparet gjorde precis som en av mina hundar en gång gjorde. Vi var på semester på Öland så omgivningarna var lite främmande för henne. Hunden hade tagit sig en olovandes promenad på egen hand och därefter med lite skyldig uppsyn, om man får tillskriva en stackars hund mänskliga egenskaper, vänt ”hemåt”. Hon såg mig på avstånd framför den hyrda lilla sommarstugan men kände tydligen inte omedelbart igen sin matte och började skälla på mig. När hon kom närmare och insåg sitt penibla misstag sprang hon helt enkelt förbi mig och låtsades att hon skällde på något annat.

Poliserna gjorde nu som hunden, full beredskap först, men när de såg ormen/problemet, gick de förbi och låtsades att de ingenting såg. Jag kunde nästan höra dem vissla obesvärat. I annat fall hade de här killarna sannolikt åkt direkt in i piketen för lite närmare granskning.

Marina von Schreeb i Vinslöv

SVENSK VETERINÄRLEGITIMATION

Jordbruksverket har fr o m den 8 juni t o m den 10 augusti 2009 utfärdat svensk veterinärlegitimation för nedanstående personer:

- Ghassan Alkass
- Lina Bengtsson
- Jessica Bergström
- Ivona Bevanda
- James Lawrence Carmalt
- Sandra Draaisma
- Anna Edengren
- Emma Ekman
- Karin Eliasson
- Josefin Hållbus
- Thomas Januszewski
- Karin Jonasson
- Lisa Jonsson
- Ina Juhlin
- Ann-Katrin Llarena
- Sofia Munoz
- Hubert Nowakowski
- Tonje Opsal
- Emelie Pettersson
- Andreas Querengässer
- Cecilia Ramirez Vera
- Silje Rosenberg
- Axel Sannö
- Isabelle Schamschula
- Marika Sköld
- Mona Solemslie
- Ebba Suneson
- Karin Vargmar
- Josef Younan
- John Österdahl

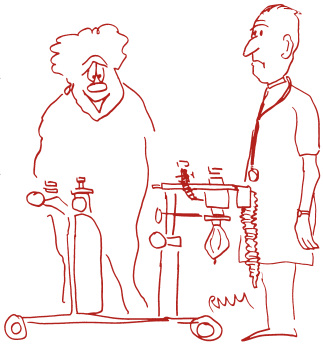

"Oh! How nice! An Espresso machine!"

SPECIALISTKOMPETENS

I enlighet med SJVFS 2001:89 har SVS utfärdat intyg om specialistkompetens i specifika ämnesområden, hundens och kattens sjukdomar för

- Lena Svendenius, odontologi

PERSONNOTISER

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Födelsedagar i oktober 2009

Ivar Vågsholm, Uppsala, 50 år den 4/10
Ingemar Norberg, Höör, 80 år den 6/10
Björn Sturnegk, Härnösand, 50 år den 6/10
Bror Morein, Uppsala, 75 år den 7/10
Leif Hokfors, Örebro, 50 år den 9/10
Monika Höglund, Hässleholm, 50 år den 9/10
Christina Svedberg, Alunda, 50 år den 13/10
Bo Ernborg, Täby, 60 år den 27/10
Kerstin Darenius, Norrköping, 60 år den 29/10
Anita Nyman, Vendelsö, 50 år den 30/10

Avlidna

F distriktsveterinär **Sven Anders Gunnar Grimfelt** har avlidit den 29 juni 2009. Han föddes 1923 i Haparanda, avlade studentexamen i Härnösand 1943 och veterinärexamen 1956. Han anställdes som tf länsveterinär i Västernorrlands län 1956 och som tf distriktsveterinär i Ramsele 1958. I Åsele erhöll han tjänst som distriktsveterinär 1959 och som besiktningsveterinär 1960. Fr o m 1965 var han distriktsveterinär i Burträsk och 1974 i Skellefteå med stationeringsort Burträsk. Han pensionerades 1987.

Professor emeritus **Sune Persson** har avlidit den 9 augusti 2009. Han föddes 1931 i Landskrona, avlade studentexamen i Göteborg 1950 och veterinärexamen 1960. Han disputerade 1967 och utnämndes 1979 till professor vid institutionen för medicin I, SLU. In memoriam kommer att publiceras i SVT 12/09.

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 08-587 630 11, 08-587 630 14
E-POST: *info@exponera.net*

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2009			SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL	
1	20	JANUARI	22	DECEMBER -08
2	10	FEBRUARI	20	JANUARI
3	3	MARS	10	FEBRUARI
4	24	MARS	3	MARS
5	21	APRIL	24	MARS
6	12	MAJ	17	APRIL
7	2	JUNI	11	MAJ
8–9	24	JUNI	2	JUNI
10	11	AUGUSTI	21	JULI
11	1	SEPTEMBER	11	AUGUSTI
12	22	SEPTEMBER	1	SEPTEMBER
13	13	OKTOBER	22	SEPTEMBER
14	3	NOVEMBER	13	OKTOBER
15	24	NOVEMBER	3	NOVEMBER
16	15	DECEMBER	24	NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR:
En vecka före senaste dag för annonsmaterial.
Mer information finns på www.svf.se

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2009
*Sverige: 1 110 kronor + moms.**
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.
**Medlemmar i förbundet har 250 kronor i rabatt*

FACKPRESSUPPLAGA 2008
– 3 100 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*